Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXIII., št. 81 a — Ljubljana, torek 9. aprila 1940 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflijeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Nemčija v vojni z Norveško

Nemška vojska vkorakala v Dansko in na Norveško

LONDON, 9. aprila. s. (Reuter.) ***Zjutraj je bilo iz Berlina uradno javljeno, da je zaradi groženj skandinavskim državam sklenila Nemčija vzeti Norveško in Dansko pod svojo zaščito in so zato močni oddelki nemške vojske pričeli zjutraj korakati v obe ti državi.***

LONDON, 9. aprila. s. (Reuter.) ***Nemški poslanik v Oslu je snoči posetil norveškega zunanjega ministra Kohta ter mu pismeno in ustno sporočil, da mora prevzeti Nemčija Norveško pod vojaško upravo. Izjavil je, da pričakuje, da se Norveška ne bo upirala nemški okupaciji. Kot razlog okupacije je izjavil nemški poslanik, da misli Nemčija, da bi v nasprotnem primeru Anglija in Francija zasedli Norveško. Koht je odgovoril, da tega ne more pričakovati od Anglije in Francije.***

Takoj nato se je sestala norveška vlada in sprejela sklep, da ne more sprejeti nemških zahtev.

Washington, 9. aprila. s. (Reuter.) ***Poročilo ameriške poslanice, da je Norveška od snoči v vojni z Nemčijo, je sedaj uradno potrjeno. Angleško poslaništvo je zaprosilo ameriško poslaništvo, da prevzame zaščito angleških interesov v primeru, da bi moralo angleško poslaništvo zapustiti Oslo.***

Nemške čete na norveški obali

LONDON, 9. aprila s. (Reuter.) ***Radio Oslo objavlja, da so se nemške čete pričele izkrcavati na norveških obalah.***

Norveška vlada je zapustila Oslo in odšla v mesto Hamar v notranjosti države.

LONDON, 9. aprila s. (Ass. Press in Reuter). Davi ob 6. je dospelo iz Kodanja telefonsko poročilo, da so nemške čete davi ob 4.30 na sedmih mestih prekoračile dansko mejo in vkorakale na dansko ozemlje. Danska vojska se povsod umika in ne nudi nikjer odpora. Nemške čete sestoje iz pehote, topništva in mehaniziranih oddelkov.

Mislijo, da je najbrže zasedba v zvezi z zahtevami, ki jih je postavila nemška vlada Danski in da je na te zahteve danska vlada pristala. Pričakujejo, da bo nemška vojska še tekom dneva zasedla vso Dansko.

Podrobneje javljajo naslednje: Tri nemške križarke so dospele pred luko Middelfart v Malem Beltu, se zasidrale pred mestom in izkrcale nemško vojaštvo, ki je mesto zasedlo.

V Schleswig-Holsteinu so vkorakale nemške čete na več mestih, danska posadka v Sonderburgu se je umaknila.

Poročevalec New York Timesa potrluje, da so nemške čete vkorakale v Kodanj. Izkrcale so jih nemške vojne ladje.

London, 9. aprila. j. (Reuter) Službeni norveški krogi v Londonu še vedno izjavljajo, da nimajo nobenih točnih podatkov o zadnjih dogodkih na Norveškem.

STOCKHOLM, 9. aprila. Havas. AA. Mesto Oslo je bilo ponoči zaradi nevarnosti letalskih napadov vso noč zatemnjeno.

OSLO, 9. aprila. AA. Tukajšnja radijska postaja javlja, da so nemške čete zavzele Trondheim.

Oslo, 9. aprila. AA. Radijska postaja v Oslu javlja, da so se nemške čete davi ob 3. izkrcale v raznih norveških obmejnih krajih.

Oslo, 9. aprila. AA. Tukajšnja radijska postaja javlja, da so se nemške čete izkrcale v Bergenu in mesto zavzele.

Oslo, 9. aprila. AA. Havas. Norveška vlada je zapustila prestolnico in se preselila v Hamer.

Stockholm, 9. aprila. s. (Reuter) Vse telefonske zveze z Norveško in Dansko so prekinjene. Ker gre telefonski promet iz Švedske v Anglijo preko Kodanja, je tudi ta zveza prekinjena. Tukajšnje angleško poslaništvo je objavilo, da so vesti o invaziji Danske po nemških četah potrjene. Danska vojska se povsod umika, puščajoč med seboj in nemškimi četami pas pol milje. V severnem Jütlandu so nemške ladje izkrcale vojaštvo in začele zasedati tudi tam dansko ozemlje.

NEW YORK, 9. aprila. Havas. Norveški poslanik v Zedinjenih državah je izjavil, da je njegova država v stanju vojne z Nemčijo. Vest je prvi priobčil Reuter.

NEW YORK 9. aprila. AA. Reuter javlja, da je norveška vlada v vojnem stanju z Nemčijo.

LONDON, 9. aprila. AA. Sem so prispele vesti iz Kjöbenhavna, da so nemške čete prekoračile dansko mejo.

Splošna mobilizacija na Norveškem

London, 9. aprila. s. (Reuter) Norveška vlada je po zadnjih poročilih odredila splošno mobilizacijo.

Nadalje je bila odrejena takojšnja evakuacija Osla in Kristiansunda. V Oslu so bili na hišah, ki jih je treba še danes evakuirati, nabiti modri listi. Hiše, ki morajo biti izpraznjene do jutri, pa so dobile bela obvestila.

Javljajo, da so nemška letala že napadla Oslo in Kristiansan, ni pa še znano, da bi bila povzročena škoda.

Norveške vojne ladje in obalne baterije so preprečile poskuse nemških čet, da bi se izkrcale na južni obali, pač pa potrjujejo vesti, da so Nemci zasedli Bergen in Trondhjem. Prav tako je nemška vojna ladja dospela v luko Narvik in izkrcala manjšo posadko. Na jugozapadni obali je bil zaseden Egersund.

Poročila iz Danske javljajo, da je nemška vojska Kodanj že popolnoma zasedla. Do poldneva so Nemci zasedli že skoraj vse dansko ozemlje. Danska vojska se nikjer ne upira.

London, 9. aprila. s. (Reuter) Zadnja poročila potrjujejo, da so nemška letala davi ponovno bombardirala Oslo.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 9. aprila. j. (DNB) Nemško vrhovno vojno poveljništvo je danes dopoldne izdalo komunike, ki pravi:

Da se prestreže napad, ki ga Velika Britanija trenotno organizira in delno tudi že izvršuje proti nevtralnosti Danske in Norveške je nemška armada prevzela obrambo teh dveh držav. Davi so močni oddelki nemške armade vseh vrst orožja vkorakali na ozemlje teh dveh držav oziroma so se izkrcali v njih pristaniščih. Da se zaščiti mirna izvršitev teh vojaških ukrepov so bile v raznih delih morja položena zelo razsežna minska polja.

Nemške mine v Skageraku

Kodanj, 9. aprila. j. (Havas). Nemška radijska služba za zaščito plovbe je davi razglasila službeno, da je bila Nemčija prisiljena v zvezi s svojimi ukrepi na Danskem in Norveškem položiti mine pred vsemi švedskimi lukami v Skageraku.

Napad na Scapa Flow

London, 9. aprila. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo in admiraliteta sta izdala skupen komunike o snočnjem napadu nemških letal na Scapa Flow. Ugotovljeno je, da ni bila zadeta nobena angleška vojna ladja in da ni bil nihče ubit pri napadu, pač pa sta bili sigurno sestreljeni dve nemški letali, brškone pa še tudi tretje, ki so ga videli, kako se je močno poškodovano spuščalo proti morski gladini Nemška letala so odvrgla več zažigalnih eksplozivnih bomb, ki so delno padle tudi na kopno na Orkneyskih otokih. Pet bomb je padlo v bližini neke kmečke hiše in so jo popolnoma porušile. Neki civilist je bil pri tem lažje ranjen.

Očividci pripovedujejo, da so nemška letala priletela nad Scapa Flow v veliki višini v treh skupinah. Takoj so se dvignila v ogromnem številu angleška lovska letala in se zapletla z nemškimi letali v borbo.

Vpad nemških ladij v norveške vode

Washington, 9. aprila. s. (Ass. Press) Ameriška poslanica ga. Harriman je brzojavno sporočila svoji vladi, da jo je obvestil zunanji minister Koht, da so štiri nemške vojne ladje poskusile prodreti v Oslofjord. Norveški obalni topovi so odgovorili z ognjem. Po izjavi zunanjega ministra Kohta je Norveška v vojnem stanju z Nemčijo.

Letalski alarm v norveški prestolnici

Oslo, 9. aprila. s. (Reuter in Ass. Press) V norveški prestolnici je bil dan ponoči ponovno letalski alarm, prvi ob 1.30 zjutraj, drugi pa ob 2. Zadnji ob 5. zjutraj še ni bil preklican. Odrejena je bila zatemnitev mesta Nad mestom so opazili več tujih letal neznane narodnosti. Telefonski promet je bil preko noči prekinjen.

Odgovor na nemški način vojevanja

London, 9. aprila. s. (Reuter) Današnji angleški listi se bavijo s položitvijo min v norveških teritorialnih vodah. »Times« piše, da je bilo vedno priznano od pravnih strokovnjakov vseh narodov, da vojujoča se stranka, ki krši zlonamerno mednarodne zakone. osvobodi nasprotnika obveznosti teh zakonov in mu da pravico, da se odloči za način represalij, ki bi bile sicer normalno ilegalne. List pripominja, da je splošno znano, da je Nemčija ponovno očividno kršila mednarodne zakone, kakor tudi principe humanosti. »Daily Telegraph« in »Daily Herald« se vprašujeta, če je protest norveške vlade proti namestitvi min v skladu s pravim čustvom norveškega naroda. Lista izražata mnenje, da je bolj resno mišljen protest Norveške zaradi potopitve ladje »Navarra« po nemški podmornici. »Daily Herald« dvomi, če nevtralci res obžalujejo položitev min. Angleško-francoski ukrep, pravi list, je samo odgovor na nemški način pomorskega bojevanja. Anglija in Francija s svojim ukrepom nista prekršili principov pravičnosti in človečanstva. L. 1918 je Norveška sama ustavila promet nemških podmornic po norveških teritorialnih vodah. Sedaj so zavezniki prihranili Norveški stroške in sami zavarovali varnost plovbe.

Kaj pravi Skandinavija

Prišel je trenutek, ko morata Norveška in Švedska jasno izjaviti, na kateri strani stojita

Oslo, 9. aprila br Zunanje-politični odbor poslanske zbornice je zasedal včeraj skoraj do 15. Kmalu nato je norveška vlada izdala posebno deklaracijo, v kateri označuje svoje stališče glede zavezniške vojne akcije v norveških teritorialnih vodah.

Norveška vlada pravi, da so zavezniški vojni ukrepi takega značaja da mora najresneje in najsvečaneje protestirati proti očitni kršitvi mednarodno-pravnih določb in še posebej norveške suverenosti in nevtralnosti. Norveška se je ves čas vojne ravnala po načelih najstrožje nevtralnosti. Zato je tudi dovoljevala pomorski promet po svojih vodah vsem državam, pa tudi vsem vojujočim se državam, če je bil v skladu z mednarodnim pravom Angleška vlada je o priliki sporazuma, ki ga je sklenila z Norveško še 11. marca letos izjavila, da sme Norveška izvažati v Nemčijo neke vrste blaga Norveška vlada zahteva glede na to, naj zapadni velesili nemudoma odstranita vse svoje vojne ladje in mine iz norveških teritorialnih vod. Obenem si pridržuje pravico, da zahteva sleherno odškodnino za škodo, ki je bila na ta način povzročena Norveški, in da izvršuje tudi ukrepe, ki se ji bodo zdeli primerni za ohranitev norveške suverenosti in nevtralnosti.

Popoldne ob 16. se je sestal norveški parlament. Zunanji minister Koht je v svojem govoru pred norveškim parlamentom snoči sporočil vsebino not, ki sta jih angleška in francoska vlada dostavili pretekli petek norveški vladi. *Noti pravita, da je razvoj dogodkov v zadnjih treh mesecih pokazal, da Nemčija noče dovoliti Norveški in Švedski pirmerne svobode v njuni zunanji politiki. Zavezniški vladi zato čutita, da je prišel trenutek, ko morata jasno izjaviti, da hočeta ohraniti in braniti gotove bistvene svoje zahteve. Angleška in francoska vlada napovedujeta v notah, da bosta primorani braniti sami svoje interese, če jima norveška vlada ne dovoli gotovih prednosti.*

Koht je nadalje sporočil, da sta norveška in švedska vlada že sestavili svoje odgovore na noti, ko je včeraj prejela norveška vlada novi noti, ki sta sporočali, da so bile položene mine v norveških teritorialnih vodah.

V norveških političnih krogih je izzvalo velik vtis v prvi vrsti dejstvo, da sta zavezniška diplomatska zastopnika v Oslu obvestila norveško vlado službeno o zavezniški blokadni akciji šele, ko je bila akcija sama že v polnem teku in so angleške vojne ladje že nekaj časa križarile po norveških teritorialnih vodah ter so bila minska polja tako rekoč že dovršena.

Kaj sodijo v Ameriki

Washington, 9. aprila. j. (Unit. Press) V ameriškem zunanjem ministrstvu ter v Beli hiši sedaj ne izjavljajo ali je znano, če bo prezident Roosevelt takoj izdal proglas, s katerim se Norveška proglaša za vojujočo se državo, da bi se na to odnošaji napram njej razvijali po predpisih, kakor jih določa ameriški nevtralnostni zakon.

Drugo vprašanje, ki ga je treba razčistiti, ali bodo Zedinjene države že spočetka vojne določeni tako zvani vojni pas, v katerem je ameriškim ladjam vstop prepovedan, sedaj raztegnile preko celotne norveške obale. Doslej je segal ta prepovedani morski pas do Bergena.

V poučenih ameriških krogih zatrjujejo, da je norveškega poslanika v najprej zunanje ministrstvo Zedinjenih držav obvestilo o vojnem stanju med Norveško in rajhom. Kratko pred polnočjo je prispel v ameriško zunanje ministrstvo norveški poslanik v Washingtonu Morgenstierne, ki je z merodajnimi člani ameriškega ministrstva nemudoma pričel razgovore, kaj mislijo ukreniti Zedinjene države glede na nova stanja.

Nočni čuvaj ameriškega zunanjega ministrstva je nemudoma sklical vse potrebno uradništvo ministrstva, ki je v najprajšem času prispelo na svoja mesta, tako da je ameriško zunanje ministrstvo bilo že kratko po polnoči v polnem obratu. Razsvetljena okna ameriškega zunanjega ministrstva so opozorisa prebivalstvo ameriške prestolnice, da so se morali pripetiti usodni dogodki, ki zahtevajo vso pozornost Zednjenih držav.. Navzlic temu, da prezidenta Roosevelta ni v Washingtonu, ker se mudi na svojem posestvu v Hydeparku, je vendar ameriško zunanje ministrstvo z njim v neprestani telefonski zvezi.

Krogi, ki so blizu ameriškemu zunanjemu ministrstvu, zatrjujejo, da norveški poslanik Morgenstierne še zmerom nima nikake zveze s svojo vlado v Oslu.

Wanshington, 9. aprila. s. (Ass. Press). V tukajšnjem danskem poslaništvu izjavljajo, da se jim zde vesti o zasedbi Danske malo verjetne. Nimajo še nobenega oficielnega potrdila.

New York, 9. aprila. s. Ob 8. zjutraj javlja posebni poročevalec radijske družbe »Columbia« iz Londona, da nima tamkajšnje dansko poslaništvo še nobenega oficielnega potrdila o zasedbi Danske. Tudi ni še potrdila za vest, da je Norveška stopila v vojno.

New York, 9. aprila. j. Polnočne izdaje newyorških listov so izšle s poročili pod velikanskimi naslovi, pod katerimi beležijo prve usodne vesti, prispele tjakaj iz Danske in Norveške. Glavna vsebina naslovov je »Nemčija vdrla na Dansko ter zasedla Kodanj — Norveška se brani pred tujimi vojnimi ladjami pred Oslom — Angleška podmornica potopila nemški trgovski transport« itd.

Kardinal Verdier umrl

Pariz, 9. aprila. (Havas). Pariški nadprimas kardinal Verdier je ponoči umrl.

Kardinal Jean Verdier je bil rojen 19. februarja 1864 v Lacroixu. L. 1887 je bil v Rimu posvečen za mašnika, nato pa se je posvetil študiju in si je kmalu pridobil odličen sloves med svojimi stanovskimi tovariši. V duhovniškem seminarju v Perigueuxu je postal profesor, nato je prišel v Lyon in l. 1905. v duhovniški seminar . L. 1912. je postal superior seminarja v Carmesu. Po smrti superiorja pri St.

Stulpiciusu je bil v juliju 1920 izvoljen za generalnega superiorja te družbe, ki je ena najpomembnejših francoskih zavodov za vzgojo katoliških svečenikov. Tik pred svojo smrtjo pa je kardinal Dubois, pariški nadškof, priporočal Verdiera za svojega naslednika. Po kardinalovi smrti je bil l. 1929 imenovan za škofa in v decembru istega leta je od papeža prijel kardinalski klobuk.

Kardinal Verdier je užival v vsej francoski javnosti nedeljen sloves. Bil je znan kot znamenit govornik in navdušen patriot. Francija, ki mu je izkazala mnogo časti in ga tudi imenovala za oficirja časne legije, je prav v teh zadnjih težkih usodnih časih izgubila enega izmed svojih sinov.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Priprave za napad na zapadnem bojišču

Možnost nemškega napada na Maginotovo črto ter vdora v Belgijo in na Holandsko

Pariz, 8. aprila. p. »Journal« poroča iz Züricha, da je Nemčija pripravljena izvršiti močan napad na zaveznike. V Nemčiji celo trdijo, da bi se vojna mogla končati do konca meseca junija. Nemške oblasti so pričele v množicah vpoklicevati rezerviste. Pod orožje kličejo ljudi v starosti od 20. do 36. leta. Nemški listi pišejo, da prehaja vojna v odločilno fazo in da je Nemčija pripravljena. Vsi njeni ukrepi imajo namen, ustaviti zaveznike v izvajanju brezobzirne blokade. »Journal« pristavlja, da gre v prvi vrsti za novo nemško propagando in za nov manever z zastraševanjem.

Po informacijah iz nevtralnih virov se zbirajo nemške čete ob belgijski in nizozemski meji. Šefi generalnih štabov so bili pozvani na posvetovanje, da se določi, preko katere nevtralne meje naj bi se izvršil napad. Izvidniki so ugotovili, da je glavno jedro nemških elitnih čet zbrano ob belgijski in nizozemski meji. Na baltiški obali je pripravljenih 40 ladij z 200.000 tonami, ki se morejo uporabiti v vsakem trenutku za prevoz čet. Ladje se popolnoma jasno vidijo s kopnega. Nemške čete so v stanju pripravljenosti in morejo v 48 urah preiti v ofenzivo.

Eden izmed razlogov, da so nemške čete v stalni pripravljenosti v neposredni bližini fronte je tudi ta, da nemške čete ne morejo vzdržati nagle koncentracije zaradi preobremenjenosti. Poleg tega so velike nemške sile zbrane tudi proti skandinavskim državam, čeprav smatrajo vojaški strokovnjaki, da se ofenziva v tej smeri ne more pričakovati, dokler ne bodo nastale za to ugodne prilike. Skandinavsko ozemlje je še zamrznjeno in se letala na njem ne morejo spuščati, niti se še ne morejo uporabljati motorizirane enote. Šele po 15. aprilu bi se moglo misliti na kako akcijo v Skandinaviji.

Ameriški dopisniki pravijo, da je najbolj verjeten napad preko Belgije in Nizozemske, toda Nemčija mora ostati tudi v statični poziciji, da nadaljuje ojačenje pomorske in letalske akcije. V ostalem tudi ni izključen napad na Maginotovo črto kakor tudi ne ofenziva proti skandinavskim državam v svrho zaščite prevoza surovin. Velik napad na Maginotovo črto bi bil v strateškem pogledu najmanj ugoden, imel pa bi vsekakor največji učinek. Ameriški novinarji mislijo, da bi Nemčija prišla v primeru velike ofenzive v težke preizkušnje.

Ogromna naročila letal v Ameriki

London, 8. aprila. AA. (Havas) Velika Britanija je naročila v Zedinjenih državah 7 do 10.000 vojnih letal, ki jih bodo opremili z orožjem v Veliki Britaniji, kajti vojaški krogi bolj cenijo britanske strojnice kakor pa druge. Po izjavi državnega podtajnika v ameriškem vojnem ministrstvu bodo Zedinjene države letos izdelale 17.510 letal.

Angleški balon padel na italijansko ozemlje

Rim, 8. aprila. j. (Havas). V bližini vasice Sanfronte v provinci Coni v Italiji je padel na tla balon, ki je bržkone pripadal sistemu protiletalske balonske zapore Londona, pa ga je vihar odtrgal in zanesel v Italijo.

Povratek predsednika vlade v Beograd

Beograd, 8. aprila. p. Predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki se je dva dneva mudil v Nišu, se je popoldne vrnil z letalom v Beograd.

Razstava madžarskega slikarstva v Beogradu

Beograd, 8. aprila. p. V umetniškem paviljonu Cvijete Zuzorić pripravljajo veliko razstavo madžarskega slikarstva. Otvorjena bo 24. t. m. ter bo odprta do 9. maja. Razstavo prirejajo v okviru akcije za madžarsko-jugoslovensko kulturno zbližanje na pobudo madžarsko-jugoslovenskega društva v Budimpešti.

Danes bo otvorjen Italijanski kulturni institut

Kot samostojen in svoboden kulturotvoren narod pozdravljamo ustanavljanje tujih kulturnih zavodov

Ljubljana, 9. aprila

Ljubljana ima že nekaj kulturnih konzulatov, kakor lahko imenujemo institute tujih kulturnih narodov, kakršne ustanavljajo v inozemskih kulturnih središčih, da bi tako ustvarili boljše in globlje kulturne stike. Naravno je bilo, da so naši kulturni in javni delavci takoj po svetovni vojni z navdušenjem sprejeli kulturne poslanike Francije in Anglije. Francoski institut in Angleško društvo sta bili prvi inozemski kulturni instituciji, za kateri se je Ljubljana navdušila. Zlasti Francoski institut je opravil v zadnjih 20 letih pomembno kulturno nalogo. Njemu gre zahvala, da se je Ljubljana kulturno usmerila proti Franciji in se začela s pridom in velikim uspehom oplojevati s kulturnimi dobrinami velike zapadne demokracije.

Tudi naša soseda Italija se je takoj po vojni prizadevala navezati kulturne stike z Ljubljano, toda zaželenega uspeha ni bilo zaradi izvestnih političnih razmer. Danes popoldne pa bo slovesno otvorjen v Ljubljani tudi Italijanski kulturni institut (Istituto di Cultura Italiana). V skladu s prijateljsko pogodbo med našo državo in Italijo in po sporazumu med beograjsko in rimsko vlado so bili taki kulturni zavoda ustanovljeni v vseh naših kulturnih središčih in sicer po načelu reciprocitete. Glavni smoter zavodov bo seznanjati našo najširšo kulturno javnost s klasično in moderno italijansko kulturo ter prirejati jezikovne tečaje. Ljubljanski Italijanski kulturni institut so uredili na Napoleonovem trgu št. 6 v udobnih prostorih s predavalnico in učilnicami. Včeraj so si ljubljanski novinarji ogledali prostore instituta in so lahko ugotovili, da je vzorno opremljen. V čitalnici je goste pozdravil predsednik vseh treh italijanskih institutov v Jugoslaviji prof. dr. Maver, ki je v srbohrvaščini orisal smotre institucije. G. profesor je očrtal program instituta za tekoče akademsko leto. Povedal je, da obiskuje že pred meseci ustanovljene učne tečaje za italijanski jezik okoli 400 Ljubljančanov. Profesorja instituta dr. Evelin Gasparini in dr. Alfred Grill sta gostom razkazala prostore, popoldne pa je novinarje in druge ljubljanske odličnike, med katerimi je bil tudi ban, povabil na čajanko italijanski konzul g. Guerrini-Maraldi. Ob tej priliki so gostje spoznali tudi senatorja Balbina Giuliana, ki bo pri današnji popoldanski slovesni otvoritvi zastopal italijansko vlado, iz Beograda pa bo prišel poslanik in minister Giorgio Mameli. Senator Balbino Giuliano bo ob otvoritvi instituta predaval o profilih italijanske kulture v 20. stoletju.

V skladu z našo demokratično in svobodno miselnostjo je, da smo Slovenci dovzetni tudi za kulturne vrednote tujih narodov. Naša dovzetnost v tem pogledu je bila do osvobojenja celo pretirano razvita. Tako smo bili kot narod vzgojeni, da nam je bilo dobro in vredno samo to, kar je tujega. Prav zaradi tega smo sami sebi upravičeno očitali, da smo narod s suženjsko miselnostjo in ta očitek je padel na nas dostikrat tudi iz ust tujcev, ki so imeli priliko spoznati naše življenje. Z osvobojenjem in osamosvojitvijo po svetovni vojni se je pričelo tudi v tem pogledu med nami veliko preporodno delo, ki je že rodilo lepe sadove, vendar pa še ni končano v celoti, kajti tako narodno vzgojno delo se ne opravi v dveh desetletjih. Z veseljem pa lahko ugotovimo, da so položeni temelji za preporod v tem pogledu in da se zaradi tega lahko kot svobodni samostojni in kritični ljudje seznanjamo s kulturnimi in vsemi drugimi vrednotami drugih narodov, ne da bi zaradi tega mogla trpeti naša demokratično usmerjena življenjska miselnost.

Zaradi tega je prav, da se ljubljanska kulturna poslaništva tujih držav spopolnjujejo te dni z Italijanskim kulturnim institutom. Ne samo posamezniki kakor je bilo do doslej, tudi širši naši kulturni krogi bodo imeli priliko seznanjati se s kulturnimi vrednotami, ki jih je ustvarila klasična in moderna Italija, prav tako pa bo omogočeno nam, da naši sosedi pokažemo na isti način, kaj smo mi ustvarili na polju kulture, v našem slovstvu, v naši likovni umetnosti, v naši glasbeni kulturi itd.

Danes, ko otvarjamo v Ljubljani Italijanski kulturni institut, še prav posebno vroče želimo, da bi naši poklicani kulturni delavci takoj pripravili načrt za slovensko in jugoslovensko kulturno udejstvovanje v Italiji. Ne smemo pozabiti na načelo reciprocitete, ki je podlaga za vzajemno kulturno sodelovanje med nami in Italijo. Od nas je odvisno, kako bomo mi izpolnili to našo važno kulturno propagandno delo pri naši sosedi.

Občni zbor bežigrajske CM podružnice

Prvi redni občni zbor te podružnice je pokazal njeno lepo urejeno narodno obrambno delo

Ljubljana, 9. aprila

V soboto je bil v prostorih telovadnice Sokola III. dobro obiskan I. letni občni zbor bežigrajske podružnice CMD. Predsednica Minka Govekarjeva je pozdravila vse zborovalce, a še posebno iskreno zastopnike glavne Družbe sv. Cirila in Metoda ter vseh podružnic bele Ljubljane. Pozvala je vso našo javnost k požrtvovalnemu delu, da rešimo vse svoje življenjske prostore svojemu domu in rodu, da očuvamo svoje narodne manjšine sramotnega potujčevanja. Poučujmo našega delavca in kmeta v ljubezni do domovine in materine besede, da se rešimo tuje propagande, ki je do naše svobode vihtela svoj bič nad našim narodom in nas potujčevala na naših rodnih tleh, kjer še danes kradejo tujci naš slastni kruh in vse prirodne dobrine, da potolažijo svoje disciplinirane želodce in razboljene živce. Bodimo povsod ponosni Slovenci, svobodni Jugosloveni in odločni Slovani, ki poznamo svoje geslo: »Mal položi dar — domu na oltar!«

Tajnica Ojda Pavlin je poročala o odborovem delu v prvem našem poslovnem letu, ki nam je dalo 234 članov. V 11 sejah in neštetih sestankih smo imeli debatne pomenke o širjenju jugoslovenske miselnosti, pobiranju članarine in denarnih prispevkov ter naših prireditvah. Pri predavanjih nas je odbornica Marta Zužkova vodila po Bolgarskem in nam opisovala njene naravne krasote, a učitelj Ostanek Fran nam je popisoval nacionalne borbe na Kočevskem, kjer smo utrdili svoje narodne postojanke. Najlepše delo pa je bil Ciril-Metodov pevski večer v bežigrajski šolski telovadnici, kjer so nam naše pevke in pevci-umetniki nudili po vsebini in izvedbi kvalitetno dovršen pevski koncert v blagor naše obmejne dece. Odbornice so prodale mnogo naših narodnih razglednic ter z njimi izpodrinile tuje ničvredno blago s katerim si polnijo žepe naši sovražniki. Izrekli smo »Jutru« in »Slov. Narodu« zahvalo za priobčevanje društvenih notic in propagandnih dopisov, kakor tudi Sokolskemu društvu Ljubljana III za prepustitev društvenih prostorov.

Blagajničarka Demšar Marija je podrobno poročala o našem denarnem prometu in konstatirala, da smo izplačali v prvem poslovnem letu glavni Družbi sv. C. in M. 7069.25 din, kar štejemo v čast rodoljubnim Bežigrajcem z željo, da bi v 1940 podvojili svojo požrtvovalnost

Odbor je dobil razrešnico, blagajničarka pohvalo.

Mnogo smernic narodnega obrambnega dela so nam dali prvomestnik inž. Mačkovšek, predsednici podružnic Potočnikova in Govekarjeva, kakor tudi predsednika šentpetrske in šentjakobske podružnice Rajko Turk in Ivan Strukelj in drugi.

Daljšo razpravo o delu Ciril-Metodove družbe nam je lepo povedal učitelj Fran Ostanek in vsi smo zahoteli v svojih srcih, da bi ponehalo potujčevanje naših v Korotanu, ob Jadranu in Soči.

Soglasno je bil izvoljen prejšnji odbor s predsednico Govekarjevo Minko, pomnožen z nekaj članicami naših uglednih bežigrajskih narodnih delavk.

Števni dinar je vrgel podružnici 130 dinarjev in predsednica je zaključila zborovanje s pozivom, da se zberemo vsi rodoljubni Bežigrajci pri tem organiziranem narodno obrambnem delu. Tako bodi!

Srednješolska akademija

Ljubljana, 9. aprila

Šolniki in starši se morajo zanimati tudi za izvenšolsko delo svoje mladine in zasledovati njeno uveljavljanje, kajti dijak, ki bi se zanimal samo za predmete, ki so za šolo potrebni, je slab dijak. Zato so za šolnika in starše dijaški nastopi prav zanimivi, ker jasno kažejo na izvršeno delo posameznikov kakor skupine. Taki nastopi pa imajo tudi drugo dobro stran in ta je, da med dijaki odkrijejo mlade moči, ki radi sposobnosti zaslužijo, da postanemo nanje pozorni. Ker pa je veliko dijaških prireditev, človek tudi če bi hotel, vsem ne more slediti. Dobra reklama je poskrbela, da sem si iz radovednosti ogledal akademijo maturantov bežigrajske gimnazije in sicer VIII.c razreda, ki je doživela popoln uspeh. Odkrila je, da je med mladino prav mnogo talentov, ki bodo, morda vsi ne, eden pa prav gotovo, igrali v kulturnem življenju našega naroda še vidno vlogo. Opozarjamo zlasti na Tirana Jožeta, ki je poleg recitacijske in pevske sposobnosti pokazal mnogo smisla za režijo. Želeli bi samo, da postanejo nanj merodajni činitelji, morda kak mecen ali naša Drama, pozorni in mu omogočijo nameravani študij v inozemstvu. Z njim bi Slovenci prav gotovo dobili dostojnega naslednika naših velikih umetnikov Verovška, Rogoza in drugih.

Akademijo so posetili poleg staršev še mnogi profesorji z ravnateljem šole na čelu, ki so vsi odhajali navdušeni in zadovoljni. S himno, ki jo je pel ves razred, se je akademija pričela. Po pozdravnem govoru Koširja, v katerem je razložil pomen akademij za dijaka, kjer more pokazati javno plod svojega izvenšolskega dela, se je spored pričel. Oktet je zapel dve narodni pesmi prav dobro. Pavle Oblak, mlad pesnik, je z doživljanjem recitiral Zupančičev »Slap« in zato žel odobravanje, ki pa sta ga bila še bolj deležna Tiran in prvošolec Kandare po prizoru Oba junaka (Stritar). Bachov Solfegietto, igran od Battiste na klavirju, je pokazal, da se poleg študija še resno ukvarja z glasbo. Po kratki pavzi pa smo pričakali napovedan višek prireditve »Dumo«. Zborna recitacija je v resnici doživela velik uspeh. Tako način izvedbe po zamisli Tirana, kakor tudi enotnost zbora in solista Blaganjeta so pokazali ono, kar od enega samega razreda ne bi najmanj pričakovali. Po tej točki so nastopili konservatoristi, ki so s svojimi imeni poskrbeli, da je bila dvorana polna. Tako gg. Orel, Poljanšek, Lipušček, Hubad, Osana in gdč. Tiran so prireditvi dali še več nadpovprečnosti sličnih akademij. Kritika o njih ali pohvala sta odveč, ker jih naše občinstvo prav dobro pozna. Tudi na tem nastopu so pokazali ponovno svoj napredek in vrednost.

Vsi smo prav zadovoljno zapuščali dvorano in smo fantom hvaležni za prijeten večer. Želimo jim prav iz srca, da bi imeli vsepovsod take uspehe. —ag.

Iz Celja

—c **Svečana proslava 80letnice skladatelja Rista Savina.** žalskega rojaka, bo v soboto 13. t. m. ob 20. v Sokolskem domu v Žalcu. V začetku bo skladatelj g. Ciril Pregelj govoril o Ristu Savinu, nato pa se bo začel koncert Savinovih skladb, ki jih bodo izvajali sloviti Slovenski vokalni kvintet iz Ljubljane, pevci solisti gg. Roman in Tone Petrovčič ter Milan Jug, čelist g. prof. Čenda Šedlbauer in pianist g. prof. Pavel Šivic iz Ljubljane. Pred odmorom bodo slavnostni nagovori.

—c **Slinavka in parkljevka,** ki je bila uradno ugotovljena 11. marca na Cesti na Dobrovo v Gaberju pri Celju, je ponehala, zaradi česar je mestno poglavarstvo v Celju ukinilo svoje zadevne naredbe za zatiranje te bolezni. Svobodni promet z živino iz banovine Hrvatske pa je še nadalje prepovedan. Živinski in svinjski sejmi v Celju so spet dovoljeni. Živinorejci morajo takoj prijaviti vsako sumljivo obolenje parkljarjev in tudi vsako tihotapljenje živine, da se ne bi ta nevarna bolezen spet zanesla na mestno področje.

—c **V celjski bolnici** je umrla v soboto 38letna žena mizarskega mojstra Marija Sovčeva iz Mozirja, v nedeljo pa 64letna preužitkarica Apolonija Žekarjeva iz Javorja pri Slivnici.

—c **Zastopniki pekovskih združenj iz Slovenije** so na anketi, ki je bila v nedeljo v hotelu Pošti v Celju, razpravljali o vprašanju povišanja krušnih cen. Do končnega sklepa pa ni prišlo. Zato bodo ostale cene kruha znenkrat nespremenjene.

—c **Tri nesreče.** V soboto se je 30letni kočar Franc Ulaga iz Padeža pri Laškem pri delu po nesreči zabodel z nožem v desno nogo nad kolenom in se hudo poškodoval. V nedeljo je padel 30letni ključavničar Mihael Oman iz Novega Celja na cesti na Babnem pri Celju z motornega kolesa in si zlomil levo nogo v gležnju. Istega dne si je 17letna delavčeva hčerka Frančiška Frecetova iz Št. Janža pri Štorah doma pri padcu zlomila levo nogo v kolenu. Ponesrečence so prepeljali v celjsko bolnico.

Izpod Tivolija

Ljubljana, 9. aprila

Lepa je ob železnici nova široka promenadna pot, ki veže glavni drevored »promenado« z Rožno dolino. Zdaj še dobiva živo mejo, ki se bo kmalu razkošatila in zelenela. Ob lepih pomladanskih sončnih dnevih opazuješ, kako postaja ta nova pot res priljubljena »promenadna« pot; polna je sprehajalk in sprehajalcev vseh starosti, barv in temperamentov.

Sploh je lep ta kotiček Ljubljane. Na eni strani naš ponos — Tivolski park, na drugi pa same vile z lepo urejenimi in negovanimi vrtovi. Le na obeh skrajnih točkah, ob glavnem tivolskem drevoredu in ob Erjavčevi cesti, so objekti, ki kvarijo s svojo siromaščino in zapuščenostjo celoten vtis.

Med Erjavčevo cesto in Nunsko ulico stoji v velikem zapuščenem »vrtu« »vpokojena« čuvajnica. Po viežu sodeč spada gotovo med »starovpokojence«! Ne vemo, ali v nji stanujejo tudi »staroupokojenci«, vemo le, da so železničarji in da je ta velika zapuščena parcela med samimi vilami železniška last.

Ker se po precej obsežnem svetu pode razni zastopniki domače favne in raste na njem dvomljiva flora, si lahko sprehajalci belijo glave, ali je tu morda še ostanek ljubljanskega zoološkega vrta, kurja farma ali pa celo stalna razstava rejcev malih živali. Ta čuvajnica nedvomno ne dela s trhlimi in polomljenimi ograjami, z izhojenim, blatnim in neasfaltiranim trotoarjem časti lepi okolici in ne železniški upravi.

Do lani je imela še vrednega tekmeca v stari kulisarni gledališča, ki pa se je sama umaknila s pozorišča, kratkomalo zgorela je. Ker ni upanja, da bo tudi ta zapuščena reva sledila lepemu zgledu, bi svetovali železniški upravi, naj odkupi od uršulink še ostali del samostanskega zidu in obda ž njim vso to krasoto, da ne bo več spotike!

Naj bi našli za tiste uboge kajžice pri prelazu ob Trubarjevem parku kakšno rešitev! Saj je železniška uprava pokazala z adaptacijo čuvajnice ob Celovški cesti, da zna, če hoče! **Sprehajalec**

Iz Kranja

— **Občni zbor Legije koroških borcev.** V nedeljo 7. aprila se je vršil občni zbor Legije koroških borcev, krajevne organizacije v Kranju, na katerem je društvena uprava podajala svoj obračun za leto 1939-40. Predsednik tov. dr. Demšar je v svojem pozdravnem govoru pozival vse člane z ozirom na položaj, v katerem se nahaja naša domovina, k skupnemu delu v prid in dobrobit naše domovine. Bodril je vse bivše borce k skupnemu nastopu za narod in državo. Po podanih poročilih ostalih društvenih funkcionarjev je zastopnik glavnega odbora, tov. Pirc, poročal o delu tega odbora ter pozival vse navzoče tovariše na smotrno in skupno delo za dosego ciljev, ki jih ima naša Legija. Po poročilu delegata so se izvršile volitve novega upravnega odbora, ki so potekle v znamenju tovarištva ter je nova uprava z malo razliko ostala v rokah dosedanjih odbornikov. Z občnega zbora je članstvo poslalo tudi vdanostne oziroma tovariške pozdrave gospodu ministru vojske in mornarice Milanu Nediću in pa predsedniku Legije koroških borcev polkovnika v pok. Andrejki Viktorju. Občni zbor se je končal v znamenju tovarištva, ter je v svojem zaključnem govoru predsednik dr. Demšar ponovno pozival vse člane na skupno delo.

— **Skalaši!** Opozarjamo vas, da bo drevi ob 20. oziroma ob 20.30 uri redni občni zbor našega kluba v sejni dvorani palače Grafike (Masarkova c. IV. nadstr.) Udeležba obvezna. Odbor.

Iz Metlike

— **Visok obisk.** V soboto se je preko Karlovca pripeljal v Metliko grško katoliški škof prevzv. g. Niaradi na poti na vizitacijo v žumberskih župnijah v Kaštu, Radatovičih in Sošicah. Na kolodvoru v Metliki so ga sprejeli prošt križniškega reda g. Alfonz Klemenčič, mestni župan g. Malešič Ivan in šolski upravitelj g. Zalar Jože.

— **Zaključek gospodinjskega tečaja.** V nedeljo 7. t. m. je bil zaključen trimesečni gospodinjski tečaj v Metliki. Pod skrbnim in vestnim vodstvom učiteljice gdč. Višnarjeve so številna dekleta v obilni meri dobila prepotrebno izobrazbo in se temeljito pripravila za težak poklic dobrih in vestnih gospodinj, ki so najtrdnejša opora vsaki družini. Želeti bi le bilo, da se ustanovi v Metliki stalna gospodinjsko nadaljevalna šola, katere prekoristen vpliv bi se pokazal že v bližnji bodočnosti!

— **Gasilska prireditev.** Za nedeljo 14. t. m. je napovedan gasilski zabavni večer v sokolskem domu. Ob 20. uri bo uprizorjena veseloigra »Moja draga tašča«, nato pa ples s prosto zabavo in šaljivo pošto. Meščani! Odzovite se polnoštevilno vabilu gasilcev!

— **Pogozdovalni dan.** V svrho pomlajevanja gozdov bo 8. t. m. s šolsko mladino prirejen dečji dan pogozdovanja. Sadilo se bo na parceli štev. 2303 davčne občine Metlika, ki je mestna last. Šolskim otrokom, ki so pri pogozdovalnih delih že večkrat sodelovali in pokazali posebno zanimanje za tovrstna dela, bodo podarjeni posebni spominski listi. Pomlajevanje gozdov je prav črnomaljskemu srezu silno potrebno, zato javnost pozdravlja koristen ukrep. Sajenje se bo izvršilo pod vodstvom upraviteljstva šole.

Iz Novega mesta

— **Gorjanci pod novo snežno odejo.** Od petka zvečer na soboto je začelo po hudem nalivu in mrzli burji po gorjanskih in kočevskih hribih snežiti. Gorjance je pokrila precej debela snežna odeja od Samobora do Vinje vasi. Zaradi novega snega se je ozračje v dolini močno ohladilo, kar je ljudi prisililo, da so znova oblekli zimske suknje.

— **Najnovejša novomeška senzacija,** ki je postala predmet splošnih debat, je tiskovna tožba, ki jo je vložil pri tukajšn. okrožnem sodišču predsednik uradniške nabavljalne zadruge g. F. Meršol proti odgovornemu uredniku »Dolenjskih Novic« g. V. Liliji, ki je v posebni izdaji svojega lista 26. februarja priobčil med drugim gradivom, ki je obravnavalo prodajo del kostanjevega parka — kot gradbeno parcelo — tudi članek nekega zadrugarja pod naslovom: »Mnenje večine uradništva o zazidavi gorenje Loke in novem zadružnem domu. S tem člankom se je čutil tožitelj osebno prizadetega. Zanimanje za tožbo je med občinstvom prav veliko in bomo o izidu tožbe poročali.

— **V izogib nesrečam** je nujno potrebno, da se ostri cestni ovinek na Šukljetovi cesti nasproti bolnice usmiljenih bratov, že končno izravna, da bo cesta vsaj malo pregledna proti gornjemu visečemu delu, kjer so železniške zapornice. Ovinek zakriva predvsem visok zid, postavljen tik ceste, ki varuje na desni strani zgolj posest bolnice usmiljenih bratov. Cesto je na tem kraju treba na vsak način razširiti in zid podreti, da bo cesta vsaj deloma pregledna. Na tem kraju se je pripetilo že več nesreč.

— **Poroka.** V Šmihelu sta se v nedeljo popoldne poročila gdč. Mimica Hočevar, hčerko znanega novomeškega gradbenega podjetnika in stavbnik g. Vinko Bele. Mlademu paru naše iskrene čestitke.

— **Menengitis** se je razširil tudi v novomeškem srezu. Več bolnikov je bilo pripeljanih v žensko bolnico. Oboleli, ki so bili pravočasno poslani na zdravljenje, so k sreči že izven nevarnosti. Zlo je v tem, da je zavodu, ki je imel na zalogi nekaj predmetnega cepiva isto že pošlo oz. je porabljeno ,nova naročena pošiljka pa še ni prispela.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 9. aprila: Marija Kleofa

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ostriženi jež

Kino Sloga: Pustolovščine Tima Tylora — Groza v pragozdu

Kino Union: Tarzan in njegov sin

Prvo društvo hišnih posestnikov občni zbor ob 18. v beli dvorani Uniona

Turistovski klub Skala občni zbor ob 20. v dvorani palače Grafike, Masarykova cesta, 5. nadstropje

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 4, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Učiteljsko zborovanje

Črnomelj, dne 7. aprila.

V soboto se je v osnovni šoli vršilo zborovanje učiteljstva narodnih šol udruženega v sreski organizaciji JUU, ki obsega vse šole v Beli Krajini. Zborovanje je ob številni udeležbi učiteljstva otvorila podpredsednica gdč. Možina Albina, ki je pozdravila zborovalce, osobito pa še navzočega zastopnika oblasti gosp. sreskega šolskega nadzornika Vončino Dragotina.

Tajnik g. Vilfan Maks je izčrpno podal situacijsko poročilo, s katerim so se strinjali vsi navzoči, saj je obsegalo predvsem točke, ki v prid šole in učiteljstva že dolgo čakajo uresničenja in to družinske razmere, zahtevek po avtomatičnem napredovanju, stanarini učiteljic ter o dodeljenem in kontraktualnem učiteljstvu. V pospešitev napredka v šolstvu in priznanja za učiteljsko delo in požrtvovalnosti bi bilo želeti, da se ta vprašanja dokončno rešijo.

Sledilo je zanimivo predavanje učitelja g. Vilfana »O vojnih strupih in protiobrambi«. Predavatelj ki je absolviral tozadevni tečaj v Beogradu, je spretno opisal vse mogoče vojne strupe ter njih učinke na človeka, ki se bo znal proti njim uspešno boriti le tedaj, ako bo dovolj poučen o mogočih obrambenih sredstvih. V tem pogledu zna zopet učiteljstvo, ki je z narodom najbolj v stiku, doprinesti največji delež v prid širšim plastem naroda. Predavatelj je za svoje predavanje žel splošno pohvalo.

Splošno zanimanje navzočih je vzbudilo zatem predavanje »O vaški šoli«, o kateri je govoril sreski šolski nadzornik g. Vončina. Reči smemo, da je le redkokdaj prilika slišati tako spretno in globoko zajete momente iz današnje vaške šole in njenih vsestranskih odnosov v tako strnjeni povezanosti kot jo je prikazalo to predavanje. Iz njega je bilo točno videti, da učiteljevo delo ni omejeno v okvir štirih sten pač pa vsestransko plodovito v splošno korist celokupnemu narodu, ki se žal tega premalo zaveda. Slabo družabno stanje stanu je prav tako konstatirana resnica, ki onemogoča pravo delovanje. Vse bolj se kaže nujna potreba, da se učiteljski študij prilagodi potrebam podeželske šole v zvezi z reformo pa tudi učiteljstvu da stalnost, ker je vsaka menjava proti volji učiteljstva nasprotujoča komponenta občim interesom vaške zajednice. Uspehi bi bili nedvomno boljši, ako bi se uredilo tudi vprašanje šolskih vrtov. Po uradni statistiki bi bilo sklepati, da posameznim šolam pripade povprečno 28,9 a zemlje za obdelovanje in praktične vaje. Temu pa ni tako, ker mnoge šole razpolagajo s prevelikimi zemljišči dočim jih imajo nekatere premalo, nekatere pa sploh nimajo šolskih vrtov! Med slednjimi so v tem srezu šole v Čepljah, Zagozdecu, Dragah in Gradacu. Brez pomoči oblasti šole ne bodo prišle do zadostno velikih vrtov in zaželjenih uspehov, da gospodarstvo naše vasi ne bi pešalo. Končno je predavatelj seznanil učiteljstvo še z najnovejšo odredbo, s katero kr. banska uprava razveljavlja vse pogodbe šolskih upraviteljev s krajevnimi šolskimi odbori v cilju, da prevzamejo vodstvo vrtov usposobljene moči, ki bodo izvajale predpisana praktična dela s šolsko mladino in skrbele, da bodo tudi učiteljstvu odmerjeni deli vrta za praktično udejstvovanje. Za stvarno predavanje je bilo učiteljstvo globoko hvaležno.

Predlogu, da bi se na sedežu sreza priredil tridnevni praktični tečaj za učitelje kmetsko in gospodinjsko nadaljevalnih šol, so prisotni pritrdili in se takoj številno prijavili za predvideni tečaj.

Z vsestranskim razumevanjem je učiteljstvo obravnavalo prošnjo društva »Bela Krajina«, ki pripravlja za 16. junij t. l. festival belokrajinskih narodnih običajev v Metliki. Soglasno se je izreklo za sodelovanje, da podpre prireditveni odbor v pripravljalnih delih in izvedbi festivala.

Po razpravljanju o raznih organizacijskih zadevah in izvolitvi g. Kalana Metoda s Planine v odsek za obmejno in manjšinsko šolstvo, je bilo uspelo zborovanje zaključeno s sklepom, da se prihodnje vrši ob priliki vzornega nastopa g. sres. šolskega nadzornika dne 18. maja v Starem trgu.

ŠAH

— **Tretje moštvo LŠK** igra drevi ob 20. v kavarni Zvezdi s III. moštvom Centralnega šk. Prvo moštvo LŠK igra drevi ob 20. v kavarni Zvezdi z II. moštvom Centralnega š. k.

Maribor slovi po svojih sporih

Nemec priznava staro mariborsko pokopališče za slovensko last

Maribor, 8. aprila

Maribor slovi po svojih večnih sporih ne le v narodnostnem in političnem boju, marveč tudi v velikih gospodarskih in vsem skupnih interesnih zadevah. N. pr. spor za vodovod je trajal nad 20 let in se v svojih nas obremenjujočih posledicah ravnokar nadaljuje. Isto ali slično velja glede elektrike, novega mostu itd. Toda krono vsem tem sporom si je postavilo vprašanje pokopališča, točasno še prav posebno vprašanje likvidacije starega pokopališča. Ta likvidacija se izvaja, kakor da za pokopališče ni nobenega zakona, nobene pietete do mrtvih več in da so svojci grobov brez vsakih pravic, če ne ustrezajo sklepu, ki dozdaj še ni bil uradno razglašen in ki torej v smislu zakona o obč'nah ne more biti veljaven in za nikogar obvezen. Na drugi strani pa predstavnik cerkve že sprejema najemnino za nadaljnji obstoj baš tega pokopališča. Zato ni čudno, če javnost, zlasti pa prizadeti, ne vedo, pri čem da so. Naenkrat je postalo aktualno vprašanje: čigavo pa je prav za prav to pokopališče? In kakšne pravice ima mestna občina do razpolaganja z uporabo tega pokopališča?

Ta spor nikakor ni nov. Mogoče da je star že, odkar obstoji to pokopališče, torej nad 100 let. Gotovo pa sega nazaj v dobo pred 70 leti, ko se je pokopališče moralo razširiti. Tedaj stopi v ospredje usode tega pokopališča eden največjih mariborskih bogatašev iz priseljene rodbine Girstmajer.

V kočljivem stanju likvidacije tega pokopališča se je od gotove strani po mestu naenkrat začela agitacija za čim prejšnjo likvidacijo že iz narodnostnega stališča, češ, čimprej se pokopališče zapre, tem prej izginejo tudi dokumenti naše narodne sramote.

Napram temu na videz opravičenemu stališču imamo za gotovo priliko par dobrih »šlagerjev« v rezervi. Za enkrat pa se poslužujemo le zgoraj omenjenega starega spora: ali je to pokopališče res last stolne in mestne župnije, kakor se to vobče misli in kar najbolje odgovarja tudi zimljiški knjigi, ali pa je to pokopališče — če že ne več — pa je prvotno bilo last slovenske župnije, kakor to med drugim zlasti trdi sam Girstmajer, ki je za nas že za to tem bolj merodajna priča, ker je bil mož sicer tak nemški nacionalec, da je javno kritiziral, ko so ob nekem pogrebu trije duhovniki, bratje umrlega, na glas slovensko molili. Ta isti mož pa je ob drugih prilikah tudi javno druge mariborske nemške šoviniste skušal prepričati, da je bilo to pokopališče prvotno last stare slovenske župnije (doslovno: der alten windischen Pfarre). Tedaj je bila stolna in mestna župnija še nemška in se je do prevrata stolnica smatrala [illegible] čemur so se protivile le redke častne izjeme duhovnikov Slomškarjev. Vkljub svoji zemljeknjižno opisani lastnini se pa stolna župnija ni ves čas čutila dejanske posestnice tega pokopališča in ga je tako zanemarjala, da je že pred več ko 40 leti prišlo do občinskega sklepa odn. razprave o likvidaciji pokopališča.

Bil je torej Girstmajer, sam nemški šovinit, ki je druge somišljenike leta in leta opozarjal na slovensko posest tega pokopališča, kar je med te vrste Nemci rodilo tak odpor proti temu pokopališču, da so forsirali likvidacijo in pokopavanje na mestnem pokopališču na Pobrežju. Ker so s tem zadeli na odpor pri trezneje mislečih Nemcih, so se morali zadovoljiti le z novim pokopališkim redom še na tem starem pokopališču.

Zdaj, ko je tudi stolna župnija v slovenskih rokah, nam je iz narodnega stališča vseeno, če se stari lastninski spor tudi formalno likvidira v prid te župnije. Glavno je, da z večjo vnemo za novi red za nadaljnji obstoj pokopališča skuša popraviti in nadomestiti, kar so zagrešile prejšnje uprave.

F. P.

Važno sokolsko delo v delavski naselbini

Tezenska sokolska igralska družina je z velikim uspehom uprizorila veseloigro „Charleyeva teta"

Tezno, 8. aprila

Poleg neumornega dela v telovadnici kaže posebno marljivost naša sokolska družina tudi v kulturnem pogledu, saj nam po kratkih presledkih znova prikazuje uspehe svojega truda. Topot je bila v nedeljo uprizorjena veseloigra »Charleyeva teta«, ki je privabila toliko občinstva, da se je zopet, kakor običajno, pokazala neodložljiva potreba po veliki dvorani, ki bo šele tokrat samo sokolstvu v prid, ko bomo imeli svojo streho. Zato se polaga celoten dobiček družine v sklad za gradnjo doma, ki rase počasi, a sigurno, ker temu pomagajo poleg diletantov tudi zavedni Tezenčani.

Režija je bila tudi topot v rokah br. Cotiča Vojka, ki je imel pri izbiri vlog prav srečno roko. Zlasti so se izkazali oni igralci, ki smo jih že dolga leta vajeni videti na odru in tako opazovati njih napredek. A tudi mlajše moči so dokazale dovolj volje. Odveč bi bilo ocenjevati posameznike, saj so dali vsi iz sebe prav vse, kar se lahko zahteva od diletantov. Občinstvo je bilo naravnost navdušeno in je nagradilo igralce s pohvalo, ki ji skoraj ni bilo konca. Videli smo, da je občinstvo hvaležno igralcem, ki ga po težkem delu ob nedeljah razvedri.

Samo v prostoru je velik križ. Ne vem, če se ne bo take stiske tudi disciplinirano in zavedno občinstvo naveličalo. Opremo odra je topot preskrbel br. Turel in naj ne zameri, če ga posebej pohvalimo. Bila je za naše prilike mojstrska in je mnogo pripomogla k uspehu. V nedeljo bodo gostovali naši diletanti na sokolskem odru v Framu in jim tudi tam želimo uspeha, ki so ga bili deležni doma. Zdravo!

Letošnji marec v Mariboru

Najtoplejša dneva sta bila 26. in 27. marca, najmrzlejši pa je bil 9. marec — Padavin je bilo za 49.6 mm

Maribor, 8 aprila

Ako primerjamo vremenske podatke v letošnjem marcu z lanskimi vremenskimi prilikami, lahko ugotovimo, da je bil letošnji sušec nekoliko toplejši in na padavinah bogatejši kakor lanski.

Najtoplejša dneva sta bila že v pomladi. Sta to 26. in 27. marec, ko je bilo v senci 18.7 stopinj C nad ničlo. Najmrzlejši dan v letošnjem marcu pa je bil 9. marec, ko smo imeli v Mariboru 14.9 stopinj C pod ničlo. Značilno je, da je bila temperatura določenega dne nepretrgoma skozi 24 ur pod ničlo, dočim je zdrknilo živo srebro celo pod 10 stopinj pod ničlo. Povprečna temperatura v letošnjem marcu je bila 2.8 stopinj C, povprečna najvišja temperatura 8.6 stopinj C, povprečna najnižja temperatura pa 3.0 stopinj C pod ničlo.

V lanskem marcu pa je izkazovala povprečna temperatura 2.6 stopinj nad ničlo povprečna najvišja 7.5 nad ničlo, povprečna najnižja pa 2.4 stopinj pod ničlo.

Glede na padavine smo imeli v letošnjem marcu v Mariboru 14 padavinskih dni, ko je padlo skupno 49.6 mm padavin. Na posamezen padavinski dan je prišlo padavin za 3.8 mm, na vsak mesečni dan pa 1.6 mm. Od posameznih padavinskih dni je bilo 9 dni z dežjem, v 4 dneh pa je snežilo. Največja dnevna padavina je dosegla 17.3 mm, največja dnevna višina snega pa celo 26 cm, kar je za marec precej. Sneg je pokrival zemljo v marcu celih 17 dni.

V primerih z lanskim marcem lahko ugotovimo, da je lanski marec imel več ko polovico manj padavin. Sneg ni pokrival v lanskem marcu niti en cel dan. Že ob tem vidimo, kako zelo presega obseg letošnje zime lanske zimske prilike.

Barometrski pritisk je kolebal v marcu med 749 mm in 719.1 mm, tako da je znašal povprečni mesečni barometrski pritisk 735.6 mm.

Največja zračna vlažnost izkazuje 100%, najmanjša 41%, povprečna mesečna vlažnost pa 77%.

V splošnem lahko razberemo ob podatkih, zbranih na podlagi opažanj tezenske vremenske postaje, da je bilo v prvi tretjini marca še zelo mrzlo, suho in precej sončno vreme. Druga tretjina v marcu je bila najbolj deževna, zadnja tretjina pa nam je prinesla že nekaj toplih in res pravih pomladnih dni. Pac pa je prve pomladanske dneve spet motil sneg, ki je zapadel 28. marca od 8.25 pa do 19.30 tako intenzivno ter na gosto, da je istega dne zvečer že dosegel višino 10 cm in da je potem sneg ležal še cela dva dni na zemlji.

Kakor so običajno pomladanski meseci v Mariboru dokaj vetrovni, tako je tudi letošnji marec precej vetroven. Komaj 6 dni v vsakem marcu je bilo tako mirnih, da ni bil zabeležen noben veter. Zanimivo je, da je od vetrov pihal največkrat južni veter, ki pa je bil v razmerju z jakostjo ostalih vetrov tudi najmočnejši in najobčutnejši.

V splošnem torej lahko ugotovimo, da ni bil letošnji marec preveč oblačen, saj je izkazovala povprečna oblačnost komaj 6 desetin z oblaki zastrtega neba. Končno bi bilo še k vremenskim prilikam v letošnjem marcu v Mariboru omeniti, da smo imeli v dveh jutrih precej gosto meglo, v petih dnevih pa bolj slabo meglo.

Za 100 din človeka čez mejo

Sv. Križ nad Mariborom središče tihotapstva z ljudmi

Maribor, 5. aprila

Nadaljnje poizvedbe so precej pojasnile tajno organizacijo ljudi, ki so se ob meji pečali s tem, da so za denar skrivali ljudi in jih potem skrivaj spravljali čez mejo. Te dni je bilo v zvezi s tem zajetih pri Sv. Križu nad Mariborom nekaj krivcev, sedaj pa so zajeli še dva druga tihotapca z ljudmi in sicer nekega Ivana Terglavčnika in nekega njegovega pomočnika. Terglavčnik je od začetka sicer tajil vsako krivdo, vendar pa je nazadnje pod težo dokazov klonil ter priznal, da je v zadnjem času spravil čez mejo 13 ljudi in sicer pretežno hrvatskih delavcev, o katerih se je izkazalo, da so jih neznani agenti prepričali, da bodo onstran meje dobili delo ter lep zaslužek. Nadalje je Terglavčnik priznal, da je prejel od vsakega hrvatskega delavca 100 din za to, da ga je skrivaj spravil čez mejo.

Nekatera zanimiva odkritja v zadnjem času so pokazala, da je bil Sv. Križ nad Mariborom poleg Sv. Ožbolta ob Dravi eno najvažnejših izhodišč in središč nedopustnega in sleparskega spravljanja ljudi čez mejo, ki se potem razočarani vračajo nazaj v domovino. Ker pa je verjetno, da so se v okolici Sv. Križa tudi drugi ljudje še pečali s tihotapstvom ljudi, se poizvedbe nadaljujejo. Morebiti bo nadaljnja preiskava razkrila tudi tiste tajne niti organizacije sleparskih agentov, ki so pod zvitimi pretvezami zvabili na mejo nedolžne ljudi, ki so si morali za plačilo agentom izposoditi denar, da so lahko ustregli njihovi »tarifi«.

Mariborske in okoliške novice

— **Nov grob.** V Gospojni ulici 11 je umrl kamnosek Ivan Pišec, star 58 let. Žalujočim naše globoko sožalje.

— **Nočno lekarniško službo** imata tekoči teden Maverjeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12, in Vaupotova lekarna pri Angelu varuhu na Aleksandrovi cesti 33, tel. 22-13.

— **V tajni razpravi** je tukajšnji mali kazenski senat obsodil 32letnega posestniškega sina Jakoba Pudgarja iz Farne vasi pri Prevaljah na 4 mesce zapora, in sicer zaradi tega, ker se je pregrešil proti čl. 3. zakona o zaščiti države. Pudgar je namreč 25. septembra 1939 v Farni vasi javno hvalil neko tujo idejo in napovedal skorajšnji prihod tujcev. Tudi je mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča obsodil po čl. 4. zakona o zaščiti države 54letnega upokojenega gozdarja Franca Pratnekarja iz Mežice, in sicer na 2400 din globe in 500 din povprečnine, ker je 6. oktobra 1939 v Mežici nasproti orožnikom dejal, da bodo k nam kmalu prišli tujci.

— **Iz vrst mariborskega trgovstva.** Na nedeljskem občinem zboru Združenja trgovcev za mesto Maribor, ki je pokazal zelo marljivo delovanje društvenih funkcionarjev, so bili izvoljeni tudi posamezni odbori v okviru organizacije mariborskega trgovstva. Sestava posameznih odborov je tale: Častni odbor: člani Srečko Škrabl, Miloš Oset, Ferdo Pinter, Drago Roglič in Anton Macun; namestnika Karel Jančič in Franjo Majer. Šolski odbor: člani Miloš Oset, Jakob Lah, Branko Mejovšek in Janko Preac; preglednika računov Oton Jurše in Anton Linzner. Sim. Novakova ustanova: člani Miloš Oset, Ivan Prešern, Hinko Sax, Ivan Kravos in August Hedžet; namestnika Slavko Markovič in Janko Klobasa; preglednika računov Josip Šrej in Anton Paš. Delegati k zbor. pomočn. odbora: člani Viktor Mavrič, Zdravko Anderle, Rado Lenard in Albin ovak. Delegati za zvezine skupščine: člani Franjo Klajnšek, Zdravko Anderle, Janko Preac in Jakob Lah; namestniki Anton Paš, Stanko Kocbek, Karol Jančič in Anton Antončič.

— **Očesni živec.** K notici, ki smo jo objavili pod tem naslovom v sobotni številki »Slovenskega Naroda« in ki smo jo povzeli po tukajšnji »Delavski politiki«, nam sporoča šef primarij dr. Janko Dernovšek, specialist za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni v Mariboru, da on ni izstavil zadevnega zdravniškega spričevala dotičnemu inozemcu.

— **Razne vesti.** V Nabavljalni zadrugi državnih uslužbencev na Rotovškem trgu je padel 76letni upokojeni orožniški narednik Jakob Rutnik tako nesrečno po stopnicah, da je obležal s hudimi poškodbami. Reševalci so Rutnika odpravili v bolnico. — V Wildenrajnerjevi ulici so našli kolo z evidenčno številko 2 — 21305. Kolo dobi lastnik na policiji. — Na Glavnem trgu je neki kolesar podrl 14letnega dijaka Emerika Juharta, ki je dobil poškodbe na nogah. — Na Vodnikovem trgu je izginila zasebnici Mariji Klobasa denarnica, v kateri je bilo 40 din gotovine.

— **Podvigi krojaškega pomočnika.** V Marenbergu je 30letni krojaški pomočnik Julius Miklavec zabredel v dolgove. Imel je sicer hranilno knjižico domače hranilnice, toda hranilna vloga je znašala le 7 din in 29 par. Pa je Miklavec prišel na misel, da bi s pomočjo te hranilne knjižice lahko dobil večje vsote denarja. Vlogo 7.29 je predrugačil na 17.107.29 din. To hranilno knjižico je potem pokazal raznim znancem ter jih naprosil za posojilo, češ da bo dolg kmalu vrnil, čim mu izplača hranilnica njegove prihranke. Na ta način je izvabil od Jurija Vomerja 1100 din, od Antona Maršnika 600 din in od Ivana Kolarja 1800 din. Ko niso upniki dobili svojega denarja v določenem roku nazaj, so se pri hranilnici informirali, če ima Miklavec res prihranke, ki jih ne more dvigniti. Toda izvedeli so, da znašajo njegovi prihranki 7 din 29 par. Ker pa so omenjeni upniki videli pri Miklavcu hranilno knjižico z večjo vlogo, so takoj slutili, da jo je Miklavec ponaredil. Zadevo so prijavili orožnikom, ki so Miklavcu hranilno knjižico zaplenili. Včeraj dopoldne se je moral Julius Miklavec zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča in je bil obsojen na 5 mescev strogega zapora.

— **Kulturne novice.** Znani tenorist g. Slavko Lukman se je spet vrnil in ima svoj večer 16. t. m. ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze. Nastopi tudi ljubljanski režiser g. Milan Skrbinšek z recitiranjem domačih in tujih del.

— **Likvidacija obrtniških združenj.** Te dni so prejela obrtniška združenja zavrnjene pritožbe, ki so jih vložila proti zbornici TOI, ki jih je, kakor smo že poročali, obvestila, da mora večina dosedanjih obrtniških združenj, ki so obstojala že pol stoletja, likvidirati. Pritožbe je banska uprava zavrnila, ker niso bile vložene potom zbornice za TOI. Kaj bodo sedaj ukrenili prizadeti obrtniki, bomo šele videli. Vsekakor je to vprašanje povzročilo silno razburjenje med obrtniki, ki so priredili številna protestna zborovanja da se te nakane zbornice za TOI preprečijo. Tudi g. Žebot je obljubil, da bo posredoval, zlasti za združenje mesarjev, ki je tudi prizadeto. Očividno pa tudi posredovanje vplivnega g. Žebota ni zaleglo, zato so obrtniki tem bolj razočarani. (Delavska Politika).

— **Tržne cene v Mariboru.** Na podlagi poročila štev. 14. mestnega tržnega nadzorstva so na mariborskem trgu sledeče cene: Teletina 6 do 12, svinjsko meso s kostmi 14 do 15, svinjsko meso izluščeno 16 do 17, riba 18, zajec 14 do 15, salo 18, slanina 15 do 16, rebrca 14, pljuča s srcem 7, jetra 10, svinjska glava z jezikom 7 do 10 din za kg. Zelenjava: cene so ostale v glavnem nespremenjene. Krompir, ki ga je bilo na sobotnem trgu 18 vozov in 92 vreč, so prodajali merico po 13 do 15 din, čebulo, ki je bilo 34 vreč, po 3 do 4, česen po 8 do 10, kislo zelje 4, kislo repo 2. Komad karfijole stane od 1 din naprej, kg karfijole po 10 do 15 din, komad ohrovta po 0.50 do 5 din, hren prodajajo po 7 do 9, komad zelene 0.50 do 3, šopek peteršilja 0.50 do 1, komad glavnate solate po 1 do 3, kg endivije po 16 do 20, kup regrata, po katerem mariborske gospodinje zelo živahno povpraševanje, stane 1 din, kup motovilca 1 din, kup radiča 1 din, kup špinače 1 din, komad pora 0.25 do 1, kup vrtnega korenja 0.50 do 1, grah v stročju po 16 din za kg, šopek majarona po 0.50 do 1 din. Sadje: jabolka 4 do 8, hruške 6 do 8, suhe slive 6 do 10, celi orehi 8 do 9, luščeni orehi 24 do 26, limone 0.50 do 1, pomaranče 1 do 3.50. Žito prodajajo po sledečih cenah: pšenica 2, rž in ječmen po 1.75, koruza 1.50 do 2, oves 1 do 1.25, proso 2, ajda 1.25, proseno pšeno 4 do 5, ajdovo pšeno 4 do 5 din. Vseh vrst žita je bilo na sobotnem trgu 51 vreč. Fižol prodajajo po 4 do 6 din za liter. Cene ribam so sledeče: belice 8 do 10, ščuke 15, morske ribe 10 do 28, morski raki 34, žabji kraki venec po 2 din. Mlečni izdelki: liter smetane 10 do 12.50 din, liter mleka 2 do 3, surovo maslo 32 do 36, čajno maslo 36 do 40, domači sir 10. Cene jajcem so se spet ustalile na 0.75 do 1 din za komad. Na perutninskem trgu je bilo na velikem sobotnem trgu 124 kokoši, ki so jih prodajali po 23 do 35 din. Par piščancev, ki jih je bilo 242, je stal 35 do 80 din, purani 65 do 85, race 22 do 24 din. Zelo živahno je sedaj povpraševanje tudi po kozličkih, ki jih prodajajo po 55 do 75 din, pa tudi po domačih zajcih, ki jih prodajajo po 10 do 25 din. Na seneni trg je bil le neznaten dovoz krme. Sladkega sena je bilo samo dva voza, prodajali so ga po 160 do 170 din za 100 kg, kislega sena je bil samo en voz, prodajali so ga po 100 din za 100 kg.

Mariborsko gledališče

Torek, 9. aprila, ob 20.: »Trideset sekund ljubezni«.

Sreda, 10. aprila. Zaprto.

Četrtek, 11. aprila, ob 20.: »Ana Christie«. Red A. Premiera.

★

Ameriška drama na mariborskem odru. O'Neilova realistična socialna drama »Ana Christie«, slovita znamka velikih svetovnih odrov, se v Skrbinškovi režiji prvič uprizori na odru mariborskega gledališča v četrtek.

Prva ponovitev »Trideset sekund ljubezni«, ki je bila pri premieri zelo simpatično sprejeta, bo v torek 9. t. m.

Razpis

NATEČAJA ZA OSNUTEK LEPAKA ZA IX. MARIBORSKI TEDEN.

Maribor, 8. aprila

Uprava Mariborskega tedna, r. z. z o. z, razpisuje nagradni natečaj za osnutek propagandnega lepaka za letošnji IX. Mariborski teden, ki se bo vršil od 3. do 11. avgusta 1940.

Osnutki se morajo predložiti v normalni velikosti velikega plakata, to je v formatu 63×95 cm, v barvah, prikladnih za tisk (največ 7 barv). Osnutki morajo biti glede tehnične izdelave na mednarodni višini sodobne reklamne tehnike.

Napis na lepaku naj se glasi: »IX. Mariborski teden, od 3. do 11. avgusta 1940, velika gospodarska in kulturna revija« z opombo: 50% popusta na železnicah od 30. VII. do 15. VIII 1940. Pri nagrajenih osnutkih se bodo morali naknadno predložiti vzorci črk za besedilo v drugih jezikih.

Črke besedila morajo biti dobro čitljive. Natečaja se lahko udeleže samo jugoslovenski državljani in sicer vsak s poljubnim številom osnutkov. Razpisane so sledeče nagrade:

I. nagrada v znesku 2000 din, II. nagrada v znesku 1000 din, III. nagrada v znesku 500 din, IV. nagrada v znesku 300 din.

Natečajniki morajo predati ali odposlati z geslom opremljene osnutke najkasneje do 30. aprila 1940. na naslov uprave Mariborskega tedna, Maribor — Grad. Istočasno morajo poslati točen naslov v zapečateni kuverti, na kateri mora biti označeno geslo osnutka.

Razsodišče tvorijo: dr. Franjo Lipold, odvetnik in načelnik M. T., Rudolf Golouh, ravnatelj Borze dela in podnačelnik MT, Josip Loos, ravnatelj TPZ Putnik in tajnik MT, Henrik Saboty, podpolkov. v p., član načelstva MT, inž. arh. Joža Jelenec, prof. Karel Jirak, inž. arh. Saša Dev.

Vsi nagrajeni osnutki preidejo v last Mariborskega tedna, ki si s tem pridobi pravico do deprodukcije v poljubni obliki in količini. Nenagrajene in neodkupljene osnutke lahko dvignejo natečajniki med 20. in 30. majem 1940., sicer zapadejo v last Mariborskega tedna. Vsi osnutki bodo razstavljeni tudi širšemu občinstvu na ogled.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložit znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din.

ZA VSAKO PRILIKO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri **PRESKER** Sv. Petra cesta 14

Oglašuj male oglase v **Slovenski Narod** ker so najcenejši!

SLUŽBE

SEDLARSKI MOJSTER mlad, neoženjen — vojaščine prost, išče mesto v tovarni kot poslovodja ali podobno. Tudi v privatni delavnici sprejme mesto mojstra. Zmožen tudi samostojnega obratovanja. Ponudbe poslati na naslov: Šurk Lojze, Nova Štifta pri Gor. Gradu. 1049

PRODAM

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

OREHOVA JEDRCA sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v **MEDARNI** Ljubljana, Židovska ul. 6 18/1

KAOLIN Prodam veliko količino belega kaolina. Na željo ga dostavim kupcu na dom ali pa dam parcelo v najem za izkoriščanje. Vse ugodno po dogovoru. Franc Šuštar, Studenca 6, p. Sela — Kamnik. 1048

INFORMACIJE

Beseda 1.— din davek posebej. Najmanjši znesek 15.— din

PREKLIC. Podpisani Tarman Janez z Jesenic, Podmožakljo 53, umikam in obžalujem ter preklicujem obdolžitve, izrečene o Kuraš Frančiški z Jesenic, Podmožakijo 31. Tarman Janez l. r. 1051

KUPIM

LIKERSKE STEKLENICE rabljene, po 2 in 3 deci, kupim. Ponudbe na upravo Sl. Naroda pod »steklenice«. 1050

SREČKE državne loterije prodaja **MENJALNICA REICHER & TURK** Prešernova

"Verjemite mi, s pomočjo tega recepta s smetano mleka so žene, stare povprečno 50 let, videti kakor da štejejo komaj 30 let."

Namažite se na mestu, označenim s strelico — potem pa po vsem licu in vratu.

EVO Vam hitrega načina, da napravite gubasto, ohlapno in velo kožo spet svežo, čvrsto in mlado. Zmešajte enoto čiste mlečne smetane (očiščene s pankreatinom) z enoto očiščenega oljčnega olja, potem zmešajte to z dvema enotama najfinejše kreme. To bo takoj redilo Vašo kožo ter ji vrnilo mladostno svežost in lepoto v neverjetni meri. Neka slavna igralka se je poslužila tega recepta, da ohrani svoj mladostni videz in s 70 leti je še vedno igrala vloge mladih žena. To zmes Vam lahko napravi tudi Vaš lekarnar, a pripravljanje male količine je zelo drago. Krema Tokalon bele barve (ki ni mastna) vsebuje mlečno smetano očiščeno in specialno pripravljeno, z očiščenim oljčnim oljem, da redi Vašo kožo. To je pravo hranilo za kožo. Dobiva se v tubah po Din 15.— in 22.— Uspešni rezultati so zajamčeni v vsakem primeru, ali pa se Vam vrne dvojna kupna cena.

Pravljični svet 2000 m globoko v morju

V kremenčasti obli se namerava slavni biolog William Beebe spustiti v morske globine, kjer bo opazoval čudovite morske živali

Na Kongresu Zoološkega društva v New Yorku je slavni biolog William Beebe v svojem referatu med drugim izjavil: Človek je proučil najbolj divje in najbolj nedostopne kotičke zemlje, tvegal je svoje življenje, da bi premagal najvišje vrhove Himalaje in Kordiljer, z letalom se je dvignil v stratosfero, toda zdi se, da so raziskovalci in osvajalci pozabili na čudeže, ki jih krijejo v sebi globine morja. Znanost je predolgo oklevala s prodiranjem v oblast večne noči. S prijateljem sva sklenila prodreti v morske globine, morda naju čakajo tam velike neznane nevarnosti. Vsi moji prejšnji potapljaški poskusi, ki me morda niso privedli tako globoko, mi pa niso pokazali nobene nevarnosti. Nikoli ne bom pozabil kaj vse sem videl v morju in kakšne čarobne vtise so napravile name morske globine s svojim čudovitim življenjem.

William Beebe

Beebe ni pretiraval. On je res edini človek na svetu, ki je prodrl globoko v morje, kjer je tudi pridno fotografiral. Leta 1934 se je spustil s svojim sotrudnikom Otisom Bartonom 900 m pod morsko gladino. Če pomislimo, da se lahko spusti potapljač z najmodernejšimi pripomočki samo 30 m globoko v morje, ker bi ga sicer voda stlačila, če bi se hotel potopiti še globlje in da gredo potapljaške kamere največ 75 m globoko, lahko presodimo, kaj pomeni globina 900 m. Beebe je ostal s svojim spremljevalcem v tej globini več minut. Posnel je film, ob katerem je strmel ves kulturni svet.

Zdaj pa hoče Beebe svoj potapljaški rekord prekositi in spustiti se 2.000 m globoko v morje. Če bi se spustil s svojim prijateljem tako globoko brez posebnih zaščitnih naprav bi nosil vsak izmed njih na svojih ramenih in glavi vodni stolp, težak približno 4.000 ton. Učenjaka se nameravata spustiti v morske globine v posebni obli s premerom 2 m. Ta obla bo morala prenesti pritisk okrog 20.000 ton. Lahko si mislimo, da bi niti železo niti jeklo ne preneslo tako strašnega pritiska. Beebe in Barton sta si dala zato zgraditi oblo iz 8 cm debelega aluminija. Njeno ogrodje bo utrjeno še z rudninskim kremencem, najtrdnejšo in najodpornejšo snovjo, kar jih poznamo. Na treh kakor roka debelih jeklenih kablih bo obla spuščena v globine velikega oceana. V enem kablu bo telefonska žica, po kateri bo Beebe neprestano v zvezi z ladjo. Razen neobhodno potrebnih s kisikom napolnjenih bomb, ki jih vzame seboj, da bo lahko v morskih globinah dihal, bosta v obli še dva mogočna žarometa. V morskih globinah namreč vlada večna tema. Brez umetne razsvetljave bi filmski in fotografski aparati ne mogli opraviti svojega dela.

Če pravimo večna tema, je s tem prav za prav rečeno nekoliko preveč. Solčni žarki gotovo ne prodirajo tako globoko v morje, vendar si pa zna narava tudi tu pomagati sama. Mnoge morske živali, živeče zelo globoko v morju imajo fosforescirajoče izrastke ali tipalke, ki širijo precej daleč naokrog čarobno modrikasto luč. Druge živali proizvajajo celo v svoji koži nekakšno električno energijo, ki se tudi spreminja v svetlobo. Te morske živali se lepo leskečejo. Med njimi so take, ki so naravnost podobne električnim žarnicam. Naravoslovci jih imenujejo Otonophora. Beebe in Barton sta na lastne oči videla mnogo teh čudnih živali. Videla sta tudi majhne mehkužce, ki širijo okrog sebe močno svetlobo vseh barv, Beebe je nazval te živalice thaumatolampas ali čarobne lučke.

Na morskem dnu živeče živali nimajo oči, ker jih itak ne potrebujejo. Pač pa imajo izredno dobro razvit tip. V stožcu Beebejovega reflektorja so se premikale, kakor da sploh ni nobene svetlobe, toda drgetanje njihovih teles je kazalo, da čutijo neznatno toploto, povzročeno po žarometu. Naše domneve o živalih v morskih globinah še daleč ne obsegajo tega, kar v resnici morje krije v sebi Neštete, resam podobne živalice so se trdno vgnezdile v pesku in skalah, kjer iztegujejo svoje tipalke, da love črve in druge manjše živalice. Druge, takozvane crinoidi se leskečejo v pestrih barvah in dobivajo najčudovitejše oblike, da privabijo k sebi različne morske živali, da jih požro ali bolje rečeno s svojimi sesalkami izsesajo. Največje živali, ki jih je videl Beebe v morskih globinah, ogromni ostudni polipi, niso večji od teleta. V splošnem globoko v morju posebno velikih živali ni. Vprašanje je seveda, kaj bo našel Beebe, če se mu posreči spustiti se 2.000 m pod morsko gladino.

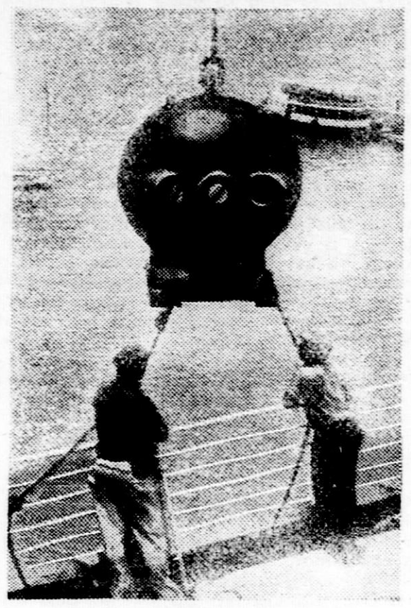

Beebejeva gondola

Žal ni mogoče nobene živali iz morskih globin prinesti na površje ne žive ne mrtve. Njihova telesa so namreč prilagodena ogromnemu vodnemu pritisku, njihove kosti razvijajo izredno močan protipritisk. Na zemlji je pa pritisk razmeroma neznaten in zato vse živali iz morskih globin takoj počijo, čim jih dvignemo iz vode. Približno tako bi se zgodilo s človekom, če bi prišel v brezračno stratosfero. Treba se je torej zadovoljiti z Beebejevimi filmi, ki nam omogočijo vpogled v pravljični svet morskih globin.

temveč nasprotno, da ga bodo vztrajno zadaljevali, kajti sicer bi sploh več ne prodajali tekočega goriva. Ta boj bo zahteval žrtve predvsem od njih. Pričakovati smemo, da jih bo javnost vsaj dosledno moralno podpirala.

Kako človek zaspi

Spanje in sanje spadata med skrivnosti, ki jim znanost ne more do živega. Težave so navadno v tem, da opazovalec ne more vedeti, kaj speči človek v sanjah preživlja, na drugi strani pa človek po prebujenju ne more prav povedati, kaj se mu je sanjalo. Tako se opazovanje omejuje samo na lastna doživetja. Učenjak proučuje lastne sanje in jih primerja s sanjami drugih ljudi.

Nevrolog neke ameriške univerze je predložil nedavno javnosti uspehe svojega dolgega proučevanja spanja in sanj. Zanimivo je vprašanje, kako človek prav za prav zaspi, kakšen je ta čudni prehod iz zavesti bedenja v nezavest spanja. To vprašanje je skušal ameriški učenjak pojasniti s pomočjo lastnih doživetij in izkušenj nekaterih svojih študentov. Človek zaspi v petih etapat. V prvi delujejo misli še zelo živahno in se ukvarjajo večinoma z dogodki dneva, ki ga prehite naše misli v nekakšnem skrajšanem in zgoščenem filmu. Logika deluje še povsem jasno. V drugi etapi se misli izpremene v podobe in predstave, ki so še nekam jasne, ki pa vedno bolj obledevajo. V tem štadiju postane fantazija umetniško navdahnjenih ljudi najbolj aktivna. V tretji etapi človek že podleže moči sna, logika povsem odpove. Človek zvokov in glasov ne razločuje več dobro, odnosno jih zamenjava. Četrta etapa je dokaj neprijetna. Človeku se, recimo, zdi, da pada skozi okno ali iz visokega stolpa in naenkrat se ustraši. Včasih se ustraši tako močno, da se znova zdrami. Šele po tej četrti etapi človek trdno zaspi. Normalno prebujenje gre nasprotno pot, tudi po etapah.

Vloga vojnega letalstva v totalni vojni

Zanimivo predavanje poveljnika gasilske čete KID Karla Luckmanna na Jesenicah

Jesenice, 8. aprila

V sredo zvečer se je vršilo v Sokolskem domu na Jesenicah predavanje, katerega se je udeležilo nad 300 poslušalcev. Med njimi smo opazili vidne osebnosti tukajšnjega gospodarskega in kulturnega življenja, posebno častno pa so bili zastopani gasilci ter žene in dekleta, ki obiskujejo samaritanski tečaj, ki se vrši v jeseniški šoli. Predaval je g. Karol Luckmann, poveljnik gasilske čete KID in banovinski instruktor za obrambo pred letalskimi napadi, o temi: »Vloga vojnega letalstva v totalni vojni«.

Predavatelj je v daljšem, lepo zasnovanem govoru orisal način vojevanja v zraku v zadnji svetovni vojni. Predavatelj se je opiral na teorije in izjave velikih italijanskih, francoskih, angleških in nemških vojaških znanstvenkov in vojskovodij, ki so dokazovali, da bo bodočo vojno dobila tista vojaška sila, ki bo obvladovala nebo sovražnega naroda.

Govornik nam je predočil ogromen razvoj letalstva v raznih evropskih državah v teku zadnjih let. V zvezi s skioptičnimi slikami nam je predočil lovska letala izza zadnje svetovne vojne, do današnjih modernih lovcev, do ogromnih bombarderjev, ki razvijajo brzino do 750 km na uro in ki imajo ogromen akcijski radij. Predavatelj nam je orisal vlogo letalstva v abesinsko-italijanski vojni, v španski državljanski vojni, v nemškem pohodu na Poljsko in v rusko-finski vojni. Predočil nam je, kako so letalci v navedenih vojnah za hrbtom sovražnih armad razbili nezavarovana sovražna letališča, železniške postaje, cestne in železniška križišča, mostove, trdnjave in industrijska središča ter s tem odrezali velike armade od njihovega zaledja. S tem so onemogočili dovoz municije, orožja in živeža ter celo preprečili celotno mobilizacijo sovražnih armad. Obstreljevanje zaledja je močno demoraliziralo prebivalstvo, da je bilo lastnim armadam bolj v breme in napotje, kot pa v oporo.

Totalna vojna predstavlja popolno iztrebljenje naroda, ki bo v tej gigantski borbi podlegel svojemu močnejšemu nasprotniku. V totalni vojni so angažirane vse sile narodov, ki so zapleteni v to vojno. V totalni vojni se uporabljajo vsa dovoljena in nedovoljena sredstva, ki vodijo h končnemu cilju vojne, ki se imenuje zmaga. Ker ni skoraj nobenih izgledov, da bi se pozicijska vojna na kopnem spremenila v premikajočo se vojno, bo sedanjo vojno najbrže odločilo letalstvo.

Govornik je naglasil, da se strahote in učinki letalskih napadov lahko zelo omeje, če bo organizirana učinkovita aktivna in pasivna obramba pred letalskimi napadi. Pri pasivni obrambi moramo sodelovati prav vsi s tem, da se proti takim možnostim vsestransko pripravimo. Če ima miška svoje rove, da se v njih lahko skrije v slučaju nevarnosti, zakaj bi se ne pripravil človek za primer take velike nevarnosti. Mi te nevarnosti ne smemo precenjevati in ne podcenjevati, temveč moramo gledati stvari realno v oči, s tem, da se za vsak primer pravočasno pripravimo.

Predavatelj je žel za svoje zanimivo in poučno predavanje gromko odobravanje hvaležnih poslušalcev.

Kmalu začno trgovci prodajati bencin

Boju za svoje pravice se pa seveda niso odrekli

Ljubljana, 9. aprila

Že 5 tednov naši trgovci s tekočimi gorivi ne prodajajo bencinske mešanice. Težko je reči, ali so prodajo opustili predvsem zato, ker so bili prisiljeni, saj bi prodajali z izgubo ali iz protesta proti krivicam, ki se jim gode že več let. Povsem zanesljivo pa je, da je bila njihova akcija tudi v interesu avtomobilistov in našega gospodarstva; javnost je bila dovolj obveščena, da bi to lahko razumela.

Zakaj so trgovci s tekočim gorivom zaprli bencinske črpalke? Ko je bila uveljavljena uredba št. 3 o prodaji bencina na nakaznice, je bila uvedena tako majhna poraba tekočih goriv, da bi se zelo občutno zmanjšala prodaja bencina pri črpalkah; ker pa znaša brutto zaslužek prodajalcev le nekaj nad 3%, bi prodajalci pri tako majhnem prometu ne mogli niti kriti režije. To niso prazne trditve. Trgovci so dokazali s točno kalkulacijo javno, da je njihov zaslužek v resnici zelo skromen.

Naši trgovci so se obrnili na vsa pristojna mesta, čim so bili objavljeni novi predpisi o prodaji tekočih goriv in zahtevali povečanje obrokov bencinske mešanice na nakaznice. Prizadevali so si tudi, naj bi oblasti posredovale, da bi petrolejske družbe dajale trgovcem tekočega goriva blago po takšnih pogojih, da bi njihov brutto zaslužek znašal 10%.

Nekateri avtomobilisti prizadevanja prodajalcev s tekočimi gorivi niso pravilno razumeli. Mislili so, da se trgovci potegujejo za večji zaslužek na račun podražitve bencina. Tekoča goriva so pri nas v resnici precej draga, toda nikakor ne zaradi zaslužka prodajalcev bencina na drobno. Na pristojnih mestih so računali, da znaša bruto zaslužek prodajalcev 10%. Zato je tudi zašla v uredbo št. 3 določba, da mora avtomobilist ali motociklist, ki prenecha uporabljati vozilo, prodati gorivo, ki ga ni porabil, najbližjemu prodajalcu proti odbitku 10% na račun zaslužka. Določili so 10% za zaslužek, ker so zastopniki petrolejskih družb stalno trdili pri oblastvih, da prodajalci toliko zaslužijo. Prodajalci so pa dokazovali, da so petrolejske družbe na račun namišljenega zaslužka prodajalcev tudi sestavljale svoje kalkulacije. Razlika med resničnim zaslužkom in namišljenim je šla torej tudi v dobro na račun družb. Ta razlika je bila mnogo večja kakor zaslužek prodajalcev, kajti prodajalci so zaslužili samo 3.12%. Prodajalci so torej upravičeno zahtevali, naj bi oblasti uzakonile višino njihovega zaslužka na 10%. Niso predlagali, naj bi se podražil bencin zaradi njihovega zaslužka, temveč samo, naj bi dobili, kar jim gre in kar bi morali že zdavnaj prejemati. Razen tega so še zahtevali, naj bi oblasti predpisale, da morajo petrolejske družbe prodajati tekoča goriva vsem trgovcem s tekočimi gorivi, če izpolnjujejo po uredbi št. 3 predpisane pogoje, dalje, naj bi bil čas prodaje tekočih goriv prilagoden banovinskim naredbam o odpiranju in zapiranju trgovinskih obratov in naj bi imenovale oblasti v odbor za določanje cen bencinske mešanice tudi zastopnika Osrednjega odseka trgovcev s tekočimi gorivi.

Organizacija trgovcev se je obrnila na bansko upravo, Zbornico za TOI in na vsa pristojna mesta v Beogradu, da bi oblasti ukrenile čim prej, kar bi bilo potrebno. Iz Beograda ni bilo dolgo nobenega odgovora, zato so ponovno pisali, zahtevali odgovor tudi z brzojavom in naslovili še posebno spomenico na pristojna mesta.

Uprava državnih monopolov, oddelek za tekoča goriva, jim je odgovorila na vlogo, odposlano že 29. februarja, 13. marca, a odgovor je prispel šele 18. V odgovoru je rečeno, da uprava državnih monopolov nima zakonske možnosti določati odstotka prodajalcem, češ to je stvar svobodnega sporazuma med interesenti. Prav tako ne more prisiliti petrolejskih družb, komu naj prodajajo bencinsko mešanico, češ to je zasebna zadeva samih družb. Tudi časa prodaje uprava ne more spremeniti, češ predpisan je z uredbo in konec. Kar se tiče imenovanja zastopnika trgovcev v odbor za določanje cen bencinu, pa uprava monopolov zopet ni pristojna, češ ta odbor deluje pod finančnim ministrstvom.

Odgovor je bil torej povsem negativen. Če ne more nič spremeniti uprava državnih monopolov, ki je edina pristojna kot nadzorna oblast nad prodajo tekočih goriv, na koga naj bi se trgovci še obrnili?

V začetku tega meseca so bili povečani obroki bencinske mešanice na nakaznice. Prodajalci pa še vedno niso začeli prodajati bencina na črpalkah. Doslej so bencin na drobno prodajali le podzakupniki petrolejskih družb in družbe same na svojih črpalkah. Nekateri porabniki tekočega goriva so gojili nekakšno nerazpoloženje proti prodajalcem tekočega goriva, ker so mislili, da nočejo še vedno prodajati samo zaradi tega, ker skušajo doseči večji zaslužek na račun podražitve bencina. Prodajalci so začeli razmišljati, ali naj bi začeli zopet prodajati bencin, zdaj ko so dovoljene večje količine. Mnogi bi še sicer najbrž ne mogli kriti režije ter bi morali delati zastonj. Toda vedno imajo pred očmi, da nikakor ne gre le za njihov zaslužek, temveč predvsem za to, da bi petrolejske družbe ne dobile monopola še za nadrobno prodajo bencina. Ko bi bili izpodrinjeni vsi prodajalci, bi bili porabniki tekočega goriva prepuščeni povsem na milost in nemilost družbam, ki bi lahko navijale cene. Da bi do tega ne prišlo vsaj tako kmalu, če je že tudi to mogoče, so se naši trgovci odločili, da bodo kmalu zopet začeli prodajati bencinsko mešanico na svojih črpalkah. S tem ni rečeno, da so se odrekli svojega boja,

»Naša skrb za pohabljeno deco«

Društvo so lani ustanovili člani ljubljanskega Rotary kluba

Ljubljana, 9. aprila

Naša javnost niti ne ve, da smo dobili novo humanitarno društvo »Naša skrb za pohabljeno deco«, ki je imelo v sredo dne 3. t. m. svoj prvi redni občni zbor v dvorani TPD pod predsedstvom generalnega direktorja Skubeca.

Društvo so ustanovili šele člani ljubljanskega Rotary kluba z namenom da bi zbrali kar največ sredstev, s katerimi bi društvo dajalo podpore revnim in pohabljenim ter okrepitve potrebnim otrokom, plačevalo zanje zdravniške in zdravilne stroške in skušalo ustanoviti poseben zavod za zdravljenje revnih pohabljenih otrok ter jim pomagati na poti v samostojno življenje.

V razmeroma kratkem času svojega obstoja je društvo nabralo doslej že nad 100 tisoč din in je sklenilo, da bo podpore delilo za zdaj samo iz obresti naložene glavnice in si bo na vse načine prizadevalo, da svojo imovino čim prej poveča do zneska, ki bo potreben za ustanovitev posebnega zavoda, v katerem bi revne pohabljene otroke zdravili, jim uravnavali pohabljene ude in jim skušali nadomestiti njihove telesne nedostatke.

Namen društva je nad vse plemenit, ker skuša ugladiti življenjsko pot revnim otrokom, ki si sami ne morejo pomagati in bi zaradi svojih telesnih hib brez primerne in strokovne pravilne nege hirali v nesreči in pomanjkanju. Društvo ima 33 ustanovnih in 60 rednih članov. Dober del društvene imovine izvira iz prispevkov društvenega predsednika generalnega direktorja Skubeca, ki je ob priliki prvega občnega zbora naklonil društveni blagajni zopet izdatno podporo v znesku 25 000 din.

Po poročilu društvenih funkcionarjev o delovanju društva so bili zopet izvoljeni v odbor z žrebom odpadli odborniki. Odbor se je sestavil takole:

Predsednik generalni direktor Rihard Skubec, prvi podpredsednik šef-primarij in univerzitetni docent dr. Božidar Lavrič, drugi podpredsednik odvetnik dr. Viljem Krejči, tajnik ravnatelj Alfonz Lorger, blagajnik Rajko Ranzinger, odbornika Josip Ljubić in dr Igor Tavčar.

Iskreno želimo, da bi se društvu prav kmalu posrečilo uresničiti plemenite namene!

500 romarjev žrtev fatamorgane

Iz Damaska prihaja vest o veliki nesreči, ki je zadela na letošnjem romanju v Mekko karavano 500 romarjev. V pustinji so romarji zgrešili pot in še sedaj jih niso našli, čeprav so letala večkrat preletela vso pot, koder so romarji najbrž krenili. Boje se, da jih sploh ne bodo mogli najti. Romarska karavana je krenila na pot pred dobrim mesecem iz Hedžasa. Takrat so divjali tam silni peščeni viharji. Romarji so najbrž med viharjem zgrešili pot ali pa so postali žrtve fatamorgane, ki se pogosto pojavi v teh krajih.

Fatamorgana je optično atmoferični pojav, povzročen po nepravilnem lomljenju in totalnem odražanju svetlobnih žarkov v zračnih plasteh različne temperature. Tako vidi človek predmete daleč za obzorjem. Prebivalci arabske pustinje pravijo fatamorgani Bacher el ifrid ali vražje jezero. Ta naravni pojav je povzročil v puščavi že mnogo nesreč. Pred leti se je posrečilo v zadnjem trenutku rešiti karavano, ki je bila med peščenim viharjem zgrešila pot, tako da je prodirala vedno dalje v puščavo, misleč, da se vrača iz nje. Odkrili so jo z letalom. Pilot se je srečno vrnil in povedal, kje so romarji, ki so jih potem našli vse izčrpane.

Daniel Lesueur

61

Krinka ljubezni

Roman

Herve je pokazal na precizne aparate, na registratorje z vlakenci, občutljivejšimi od živcev, na organe, občutljivejše od mesa samega.

Pojasnjeval je in postavljal bežne teorije.

— Hvala, dragi moj sinko, — je odklanjala proseče njegova pojasnila Gaetana in se nasmehljala ne skromno, temveč ponosno. Čutila je v sebi ponos, da vidi svojega sina, kako se dviga visoko, ni pa čutila zadrege, da ne more slediti poletu njegovega duha. Odgovarjala mu je z nekoliko dobrodušno nagajivostjo:

— Jaz sem že na cilju, kamor nas hočeš vse privesti, ker sem kristjanka. Ne zahtevaj od mene, da bi šele z znanostjo doumela to, kar mi pravi sama vera . . .

— O, znanost je tudi lepa, verjemite mi, mamica, — je vzkliknil Herve žarečih oči.

— Jaz sem samo nevedna žena, — je vzdihnila Gaetana.

— Vi ste svetnica!

Gaetana je vedno čutila, kako prebledeva pri tej besedi, ki jo je tako rad ponavljal njen sin, otrok grešne ljubezni, sin, ki se mu je pretakala po žilah kri enega moža in ki je nosil ime drugega moža.

Če bi bil Herve opazil to zadrego svoje matere, bi jo bil prej pripisal nemiru duše, preveč čiste, da bi ne bila skromna in da bi je ne žalila pretirana hvala. Kako naj bi bil slutil tajno strast te občudovanja vredne matere, ki je ob njeni strani vsako minuto rasel v intimnem življenju, ne da bi naletel pri nji le na eno misel, ki bi ne bil on edini njen predmet?

V dalji otroških spominov se je spominjal Herve svoje matere v drugačni vlogi, kakor v vlogi vzgojiteljice in nenadkriljive prijateljice — da, zares, v drugačni vlogi samo, da bi obudil spomine na njeno udanost in potrpežljivost ob strani mrkega slepca, katerega je imenoval »moj oče«. Kaj se je zgodilo z njim, ko je med večerno svečanostjo v gradu de Valcoru videl, kako grdo so ravnali z njegovo materjo, kako so jo zapodili, ne da bi se temu čudila, ne da bi proti temu protestirala. In kako mu je proti njegovi volji prodiral v srce grd dvom?! Sicer se je pa ta dvom kmalu razpršil v srcu, prekipevajočem sinovske ljubezni. Toda na njegovo mesto je stopil strah pred nekakšno zagonetko in nemir, povzročen po ogražanju njegove ljubezni. V naslednjih dneh Herve ni hotel zastavljati grofici novih vprašanj. Čakal je na pojasnilo. Potrpežljivost se mu je zdela manj težka od pogovora, ki ga je imel z Michelino na morski obali. Podoba mladega dekleta, kako je stala naslonjena na ograjo terase, pogled njenih sladkih temnih oči, njen glas, besede iz njenih ust, vse to je stopalo med njega in med stvari, ko je skušal razmišljati, kako bi mogel verjeti, da je prišlo med Valcori in Ferneusi do popolnega razkola. Morda se bo nesporazum kmalu razblinil. Markiza se bo gotovo opravičila njegovi materi.

In Gaetana je res dobila pismeno opravičilo.

Čim je prečitala pismo, je poslala po sina.

Laboratorij mladega grofa de Ferneuse je bil v posebnem paviljonu, precej oddaljenem od stanovanja. Okolnost, da so bile potrebne posebne naprave in da je bilo treba prekladati nevarne snovi in končno tudi samota, potrebna pri poskusih, vse to je kazalo na to zavetišče.

Ko mu je prišel sluga povedat, da bi rada govorila z njim gospa grofica, je dal Herve nekaj navodil svojemu pomočniku, sinu istega domačega kraja, hrepenečemu po znanju, toda preveč siromašnemu, da bi mogel študirati. Potem si je mladi učenjak umil roke, oškropljene s kislinami, zamenjal svojo bluzo, v kateri je delal, s kratkim suknjičem in odšel domov. Srce mu je močno utripalo, ko je vstopil v rodbinsko sobico v prvem nadstropju, kjer se je tako rada mudila njegova mati.

To je bil budoar, opremljen v slogu Ludvika XVI., čeprav je kazalo globoko okno, čigar arhitektonika je ostala neizpremenjena, srednjeveški slog.

Na mizicah, na peči, na stenah so bile v okvirih vseh velikosti njegove slike, predstavljajoče ga v vseh mogočih starostih. Nekatere, pasteli ali akvareli, so bile delo njegove matere. Umetnost je bila očarala s svojimi lepotami tu čakajočo plemenito ženo.

Herve jo je našel sedečo v naslanjaču pri oknu. V tem priljubljenem kotičku je stal poleg naslanjača še stol z blazinico in mizica, obložena z medeninastimi, delikatno cizeliranimi okraski, na kateri je stalo nekaj okrasnih igrač, toda zelo dragocenih, da, celo edinstvenih svoje vrste.

Trodelno in deloma odprto okno je tvorilo okvir daljne perspektive širokega kraja, pogreznjenega v bujno zelenje.

In žena, ki je tam sanjala in razmišljala v pričakovanju svojega sina, je bila s svojo dušo in lepoto v skladu z vsem tem.

— Mati, — je dejal Herve in ji poljubil roko.

Sedel je na stol prav blizu nje.

In že je opazil list papirja, ki ga je imela v naročju.

Oči so se mu razširile in ustavile na njem.

— Čitaj, je dejala mati in mu pomolila pismo.

Gaetana je videla sina, kako se smehlja ta čas, ko je njen pogled hitel z ene poteze njegovega obraza na drugo.

Gaetani se je pa nasprotno zmračil obraz in vzdihnila je: Oh, te iluzije njenega otroka . . . Zakaj jih je treba uničiti?

Mladenič je dvignil k materi svoj žareči obraz.

Urejuje Josip Zupančič // Za „Narodno tiskarno" Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Oton Christof // Vsi v Ljubljani